

Verslag 2011 in uitvoering van artikel 90decies Wetboek van Strafvordering (2010)

Inhoudstabel

I.	Inleiding.....	1
A.	Opdracht	1
B.	Gegevensinzameling en –verwerking.....	2
1.	Algemene procedure	2
2.	Validatie van de gegevens	3
3.	Beperkingen & verdere duiding van de cijfers.....	4
4.	Leeswijzer	6
II.	Afluistermaatregelen (art.90ter t/m 90novies Sv).....	7
A.	Afluisteren (art. 90ter§ 1, 1°lid Sv).....	7
B.	Direct afluisteren (art. 90ter §1, 2°lid Sv)	18
III.	Anonieme getuigenissen (art. 86bis en 86ter Sv)	19
IV.	Bescherming van bedreigde getuigen (art. 102 – 111 en 317 Sv).....	20
A.	Gewone beschermingsmaatregelen	20
B.	Bijzondere beschermingsmaatregelen.....	21
C.	Financiële hulpmiddelen	22
V.	Bijzondere opsporingsmethoden (art. 47ter – 47decies en 56bis Sv)	23
A.	Observatie (art. 47sexies, 47septies en 56bis Sv)	23
B.	Infiltratie (art. 47octies en 47novies Sv)	30
C.	Informantenwerking (art. 47decies Sv)	33
VI.	Andere onderzoeksmethoden (art. 40bis, 46ter, 46quater, 88sexies en 89ter Sv).	37
A.	Inkijkoperatie in private plaats (art. 46quinquies Sv) & inkijkoperatie in woning (art. 89ter Sv)	38
B.	De overige onderzoeksmethoden	39
VII.	Samenvatting en conclusie.....	42
VIII.	Beleidsaanbevelingen	45
IX.	Bijlage	48
A.	'Taplijst' – art. 90ter §§2-4 Sv.....	48
B.	Overzicht gerechtelijke arrondissementen	51

I. Inleiding

Ingevolge artikel 90decies Wetboek van Strafvordering is de Minister van Justitie gehouden tot een jaarlijkse rapportering aan het Parlement betreffende de toepassing van de afliuftermaatregel, de anonieme getuigenissen (volledige anonimiteit), de bescherming van bedreigde getuigen, de bijzondere opsporingsmethoden en de andere onderzoeksmethoden. Dit verslag komt tegemoet aan deze wettelijke verplichting. Hieronder wordt de concrete opdracht en de gegevensinzameling en –verwerking van het rapport belicht.

A. Opdracht

Artikel 90decies van het Wetboek van Strafvordering stelt het volgende:

"De Minister van Justitie brengt elk jaar verslag uit aan het Parlement over de toepassing van de artikelen 90ter tot en met 90novies.

Hij brengt het Parlement op de hoogte van het aantal onderzoeken die aanleiding gegeven hebben tot de maatregelen bedoeld in die artikelen, van de duur van die maatregelen, van het aantal betrokken personen en van de behaalde resultaten.

Hij brengt tegelijkertijd verslag uit over de toepassing van de artikelen 40bis, 46ter, 46quater, 47ter tot 47decies, 56bis, 86bis, 86ter, 88sexies en 89ter.

Hij brengt het Parlement op de hoogte van het aantal onderzoeken die aanleiding gegeven hebben tot de maatregelen bedoeld in deze artikelen, van het aantal betrokken personen, van de misdrijven waarop ze betrekking hadden en van de behaalde resultaten.

Hij brengt tegelijkertijd verslag uit over de toepassing van de artikelen 102 tot 111 en 317 en stelt de federale Wetgevende Kamers in kennis van het aantal betrokken dossiers, personen en misdrijven."

B. Gegevensinzameling en -verwerking

De datacollectie 2011 (over 2010) wordt zoals steeds geregeld via de vertrouwelijke COL 17/2006.

1. Algemene procedure

De gegevens inzake de toepassing van de bovenvermelde maatregelen worden op **jaarlijkse basis** in principe aangebracht door:

- ☞ De **Federale procureur**, die instaat voor het aanleveren van de gegevens betreffende de anonieme getuigen, de bescherming van de bedreigde getuigen, de bijzondere opsporingsmethoden en de andere onderzoeksmethoden;
- ☞ De **onderzoeksrechter** bij monde van de procureur des Konings en de **procureur des Konings**, die instaat voor het aanleveren van de gegevens betreffende de anonieme getuigen en de andere onderzoeksmethoden.

Aanvullend wordt een beroep gedaan op de Nationale Informantenbeheerder om de rapportering over de informantenwerking mogelijk te maken.

Om een meer compleet beeld te kunnen opmaken van de andere onderzoeksmethoden, werd voor het direct afluisteren en de inijkoperaties bijkomende informatie door de **Federale Politie** ter beschikking gesteld.

Alle informatie (met uitzondering van de afluistermaatregel) wordt a.d.h.v. **uniforme formulieren** (ter beschikking gesteld via de COL 17/2006) overgemaakt aan de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, die instaat voor de verwerking van deze gegevens tot een coherent rapport.

De gegevens betreffende de afluistermaatregel zoals bepaald in art. 90ter §1, eerste lid Sv werden op tweeërlei wijze ingezameld in de schoot van de FGP's:

- ☞ Voor personen die gebruik maken van het programma 'Phoobs', gebeurt de evaluatie nagenoeg automatisch. Via dit programma wordt een Access-bestand opgesteld dat de evaluatie van het dossier bevat en aan de Federale

Gerechtigke Poltie – Directie van de Bestrijding van de economische en financieële criminaliteit - Federal Computer Crime Unit (DGJ/DJF/FCCU) wordt opgestuurd;

- ☞ Voor personen die geen gebruik maken van het programma 'Phoobs', stuurt DGJ/DJF/FCCU een Excel-bestand op dat reeds gegevens bevat die de DGJ/DJF/FCCU ter beschikking heeft en dat vervolgens door de onderzoeker moet worden aangevuld.

DGJ/DJF/FCCU ontvangt eveneens gegevens van het Commissariaat-generaal Speciale Eenheden - National Technical and Tactical Support Unit – Central Technical Interception Facilities van de Federale Poltie (CGSU/NTSU/CTIF) dat belast is met de uitvoering van de afliuftermaatregelen. Deze gegevens werden eveneens in rekening gebracht.

De verwerking van deze gegevens en de uiteindelijke redactie van het verslag wordt verzorgd door de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, die het vervolgens overmaakt aan de Minister van Justitie, in kopie aan het College van Procureurs-generaal.

2. Validatie van de gegevens

De validatie van de gegevens gebeurde in samenwerking met:

- ☞ Het **Nationaal Overlegplatform Telecommunicatie** (NOT¹), voor de gegevens betreffende de afliuftermaatregelen (art. 90ter §1, 1° lid Sv)²;
- ☞ Het **Federaal Parket**, de **Federale Poltie**, en het **Parket-generaal** bij het Hof van Beroep te Gent voor de gegevens betreffende het anoniem getuigenverhoor, de bescherming van de bedreigde getuigen, de bijzondere

¹ Het NOT is een platform dat zorgt voor een periodiek overleg tussen de betrokken actoren uit de publieke sector. Het actieterrein van het NOT strekt zich uit tot de bestrijding van alle vormen van delinquentie waarbij het element 'telecommunicatie', in welke verschijningsvorm ook (vaste en/of mobiele telefonie, via internet of binnen een andere geïnformatiseerde omgeving), een constitutief bestanddeel of specifieke modus operandi oplevert. De Dienst voor het Strafrechtelijk beleid waakt over de coördinatie en de coherentie van deze werkzaamheden. Daarnaast werkt het NOT concrete strategieën uit en zet die om in legislatieve voorstellen om de hoger vermelde vormen van criminaliteit beter te kunnen bestrijden.

² Deze valideringsvergadering is doorgedaan op 29 september 2011.

opsporingsmethoden en de andere onderzoeksmethoden en het direct afluisteren.³

Deze valideringsprocedure vond plaats onder de coördinatie van de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid.

Tot slot nog een laatste opmerking: alle gegevens in onderhavig rapport hebben enkel betrekking op het kalenderjaar **2010**, ook als de maatregelen verder effect hebben in het aansluitend jaar.

3. Beperkingen & verdere duiding van de cijfers

Algemeen:

De data-inzameling wordt gekenmerkt door een aantal **praktische beperkingen**, die grotendeels te wijten zijn aan de grote diversiteit aan bevoegde actoren en diensten, hun geëigende manier van registreren, de bereidwilligheid om de vereiste (evaluatie)formulieren terug te zenden en de mate van informatisering.⁴ Vandaar

³ Deze valideringsvergadering vond plaats op 6 december 2011.

⁴ *In concreto* spelen bij deze rapporteringsopdracht volgende factoren:

1. De gegevens zitten verspreid over verschillende diensten en instanties, die er elk in functie van hun organisatie een geëigende wijze van registratie en / of gegevensverwerking hebben, hetgeen de uiteindelijke behandeling van deze data tot statistieken enigszins bemoeilijkt. De telling op parketniveau gebeurt a.d.h.v. machtigingen, terwijl de teleenheid bij de Federale Politie de operatie is. Hierbij moet rekening gehouden worden dat niet alle machtigingen worden uitgevoerd (bvb. overlijden van 'target');
2. De volledigheid van het beeld hangt o.a. af van de mogelijkheid van de parketten en de onderzoeksrechters om de vereiste gegevens, zoals bepaald in de COL 17/2006 aan te reiken. Deze mogelijkheid kan beïnvloed zijn door o.a. een geanticiperde toegenomen werkdruk n.a.v. een bijkomende taak. Bovendien bestaat er ook nog de discussie over de vertrouwelijkheid van de onderzoeksgegevens. Ook de technische uitrusting van de parketten en de mate van het naleven van gemaakte afspraken tussen onderzoeksrechters en procureurs des Konings hebben onverminderd een impact op de volledigheid van de verslaggeving;
3. Het tellen van het aantal machtigingen op parketniveau stelt in de praktijk problemen. Machtigingen kunnen verlengd, gewijzigd of aangevuld worden. Dit heeft uiteraard invloed op hoe het aantal machtigingen moet/kan berekend worden;
4. Het niet respecteren van de informatieplicht van de procureur des Konings naar de federale procureur toe (art. 47ter, §2, 2 en 3 Sv), wat de volledigheid van het beeld compromitteert. (Deze informatieplicht betreft de onmiddellijke schriftelijke

dat er geopteerd werd om, daar waar mogelijk, de beschikbare parketgegevens te toetsen aan de gegevens van de Federale Politie, die trouwens belast is met de uitvoering van de machtigingen.

Volledige anonimiteit, bescherming bedreigde getuigen & BOM:

Door de samenwerking tussen het Federaal Parket en de Federale Politie bij het inzamelen van de vereiste data kon evenwel **een volledig (cijfermatig) beeld** worden opgesteld over de aanwending van de volledige anonimiteit, de bescherming van de bedreigde getuigen, de observatie, de infiltratie, de informantenwerking en de inijkoperatie.

Andere onderzoeksmethoden:

Ondanks de bijsturing van de COL 2/2004 d.m.v. de nieuwe col 17/2006, blijft op lokaal niveau de gegevensinzameling van de andere onderzoeksmethoden en de onderlinge coördinatie tussen de parketten en de onderzoeksrechter niet optimaal verlopen. Een aantal parketten heeft aangegeven dat getracht wordt hieraan te verhelpen. Om het gebrek aan een geïnformatiseerde optekening aan te pakken, wordt binnen een werkgroep onderzocht hoe de data-inzameling via geïnformatiseerde weg op lange termijn kan geoptimaliseerd worden

Door deze (ongewilde) onvolledigheid is het bijgevolg beter te spreken over **indicaties**, zeker voor wat de uitgestelde tussenkomst, het onderscheppen en openen van post, het inwinnen van bancaire gegevens en de bevrozing betreft. Evenmin kan voor deze maatregelen een **evolutie** van het gebruik ervan geschetst worden, daar niet steeds dezelfde parketten en niet alle onderzoeksrechters informatie (kunnen) aanleveren.

Een gelijkaardige opmerking moet ook gemaakt worden m.b.t. de telefoontap: namelijk, niet alle FGP's en lokale politiediensten werken mee en niet alle teruggezonden evaluatieformulieren zijn volledig ingevuld.

Resultaatsweging:

kennisgeving van elke infiltratie en observatie en de toezending van een kopie van de 3-maandelijke verslagen inzake de informantenwerking.)

Tot slot moet nog een opmerking gemaakt worden bij de **weging van het 'resultaat'** van de diverse maatregelen. In de praktijk blijkt het zeer moeilijk om 'het resultaat' van de diverse maatregelen enerzijds voldoende adequaat te definiëren en anderzijds het resultaat 'geïsoleerd' (per maatregel) na te gaan, gezien er (veelal) sprake is van parallel gebruik van verscheidene opsporings- en onderzoeksmethoden. Bovendien is het onmogelijk om het "resultaat" correct of minstens op afdoende wijze weer te geven zonder enige bijkomende informatie betreffende de context waarin de maatregelen aangewend werden en zonder informatie over de beoordeling door de bodemrechter.

4. Leeswijzer

Elk hoofdstuk in dit rapport begint met een korte situering van de maatregelen. Doorlopend wordt bijkomende informatie meegegeven om de cijfers beter te contextualiseren. Deze worden weergegeven in een kader.

II. Afluistermaatregelen (art.90ter t/m 90novies Sv)

Het Wetboek van Strafvordering laat momenteel 4 vormen van inmenging in de (tele)communicatie toe, zijnde: het inwinnen van informatie m.b.t. een abonnee of de gewoonlijke gebruiker van een telecommunicatiedienst (de identificatie⁵), het opsporen van een privé-telecommunicatie (de observatie⁶), de interceptie van communicatie (het afluisteren en opnemen⁷) en het direct afluisteren⁸ (TAP).

Overeenkomstig art. 90decies Sv worden enkel de twee laatste vormen geëvalueerd.

A. Afluisteren (art. 90ter§1, 1°lid Sv)⁹

Het principe van de afluistermaatregel zit vervat in art. 90ter t/m 90decies Sv. Het is het resultaat van een uitzonderlijke wetgeving. Namelijk, de Wet van 30 juni 1994 stelt als algemeen beginsel het verbod tot kennismaken, het afluisteren en het opnemen van privécommunicatie en –telecommunicatie tijdens de overbrenging ervan met behulp van enig toestel. Enkel de uitzonderingen expliciet bepaald bij wet, laten de onderzoeksrechter, de procureur des Konings (in geval van heterdaad betrapping bij gijzeling of afpersing met geweld/bedreiging, en dit beperkt tot 24u waarna de

⁵ Cfr. art. 46bis Sv.

⁶ Cfr. art. 88bis Sv.

⁷ Cfr. art. 90ter, §1, 1° lid Sv.

⁸ Cfr. art. 90ter, §1, 2° lid Sv.

⁹ 37% van de evaluatieformulieren werden door de gedeconcentreerde gerechtelijke directies (FGP) terug overgemaakt ter verwerking van de beschikbaar gestelde data. Dus niet alle gedeconcentreerde gerechtelijke directies en de lokale politie hebben een evaluatieformulier teruggezonden naar DGJ/DJF/FCCU. Bijkomend werden niet alle overgemaakte evaluatieformulieren volledig ingevuld. Daarnaast blijven sommige dossiers doorlopen in 2011 waardoor de evaluatie ervan vooralsnog niet mogelijk is.

Concreet betekent dit dat het aantal afluistermaatregelen een correcte weergave is. Echter, de bijkomende inhoudelijke informatie over deze maatregelen (de aard van de inbreuken waarop de afluistermaatregelen betrekking hebben, de hoedanigheid van de betrokken personen, het aantal rogatoire commissies, de werklust, de gebruikte tolken en talen en de resultaten van de maatregelen) die door de evaluatieformulieren dienen te worden aangereikt, is onvolledig.

maatregel dient bevestigd te worden door de onderzoeksrechter¹⁰⁾ of een bevoegde buitenlandse overheid¹¹⁾ (mits instemming door de bevoegde Belgische rechterlijke overheid, i.c. de onderzoeksrechter¹²⁾ toe een dergelijke maatregel te bevelen.

De onderzoeksrechter verleent vooraf machtiging tot uitvoering van een af luistermaatregel bij een met redenen omklede beschikking, die hij meedeelt aan de Procureur des Konings.

Volgende vormvereisten zijn, op straffe van nietigheid¹³⁾, van toepassing op de beschikking:

- ☞ De beschikking dient gedagtekend te zijn;
- ☞ De beschikking vermeldt volgende zaken:
 - de aanwijzingen en de concrete feiten, eigen aan de zaak, die de maatregel wettigen overeenkomstig artikel 90ter;
 - de redenen waarom de maatregel onontbeerlijk is om de waarheid aan de dag te brengen;
 - de persoon, het communicatie- of telecommunicatiemiddel of de plaats die het voorwerp is van de bewaking;
 - de periode tijdens welke de bewaking kan worden uitgeoefend, welke niet langer mag zijn dan één maand te rekenen van de beslissing waarbij de maatregel wordt bevolen¹⁴⁾;
 - de naam en de hoedanigheid van de officier van gerechtelijke politie aangewezen voor de uitvoering van de maatregel.

Voor de uitvoering van zijn beschikking mag de onderzoeksrechter enkel officieren van de gerechtelijke politie (hierna: OGP) aanwijzen. Deze kunnen zich echter laten

¹⁰⁾ In het voorontwerp van wet houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van Strafvordering met het oog op de verbetering van de bijzondere opsporingsmethoden en enige andere onderzoeksmethoden uit 2009, kan de procureur des Konings bij ontdekking op heterdaad van het strafbaar feit bedoeld in art. 347bis van het Strafwetboek (gijzeling) de maatregel bevelen zolang dit strafbaar feit duurt.

¹¹⁾ Ingevoegd met de Wet van 9 december 2004 betreffende de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetboek van strafvordering, B.S. 24/12/09.

¹²⁾ Enkel mogelijk indien er geen technische tussenkomst in België vereist is.

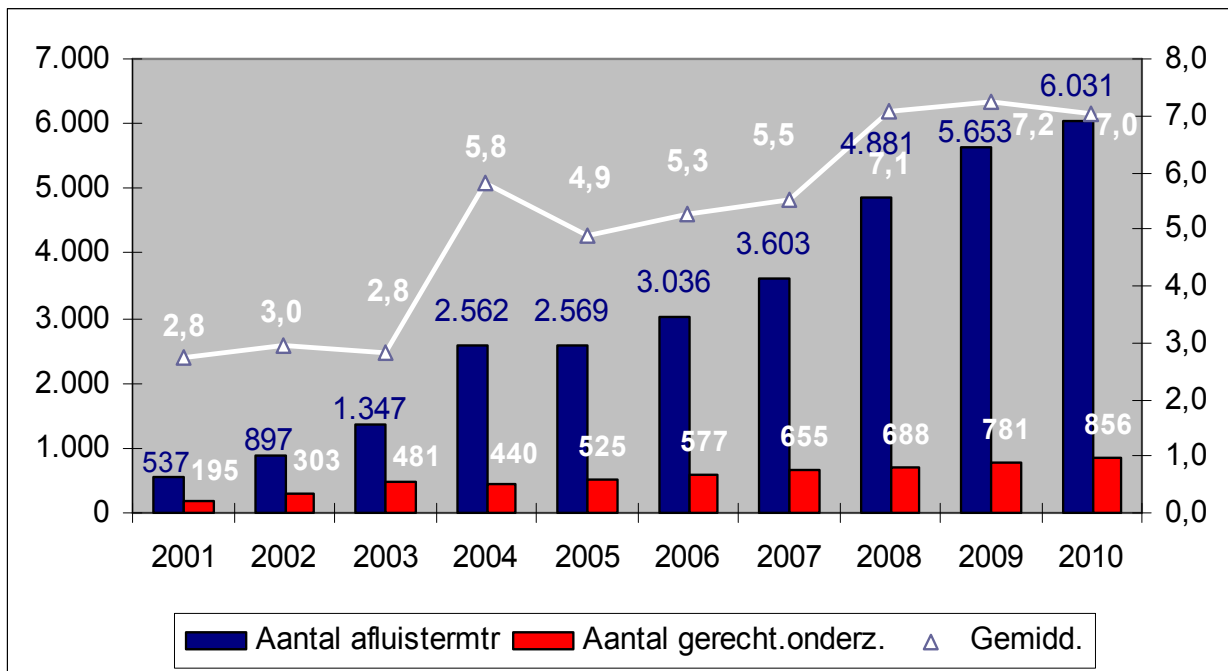
¹³⁾ Cfr. art. 90quater §1 Sv.

¹⁴⁾ Vaste Cassatierechtspraak stelt dat de dag van de beschikking de termijn van één maand doet starten.

bijstaan door agenten van de gerechtelijke politie, van wie de namen op voorhand aan de onderzoeksrechter zijn meegedeeld. De namen van de officieren van de gerechtelijke politie worden niet vermeld in het gerechtelijk dossier.

In 2010 werden er **6.031** **afluistermaatregelen** uitgevoerd.¹⁵ Deze stijging ligt in de lijn met de voorgaande jaren. Deze maatregelen, die betaald worden in het kader van de gerechtskosten, vonden plaats in **856** **gerechtelijke onderzoeken**. Er werden in **18** **rogatoire commissies** afluistermaatregelen bevolen. Deze vonden plaats in uitvoering van buitenlandse verzoeken in België.¹⁶

Grafiek 1: Aantal afluistermaatregelen, aantal gerechtelijke onderzoeken en het gemiddeld aantal taps per gerechtelijk onderzoek voor de jaren 2001 tot 2010.

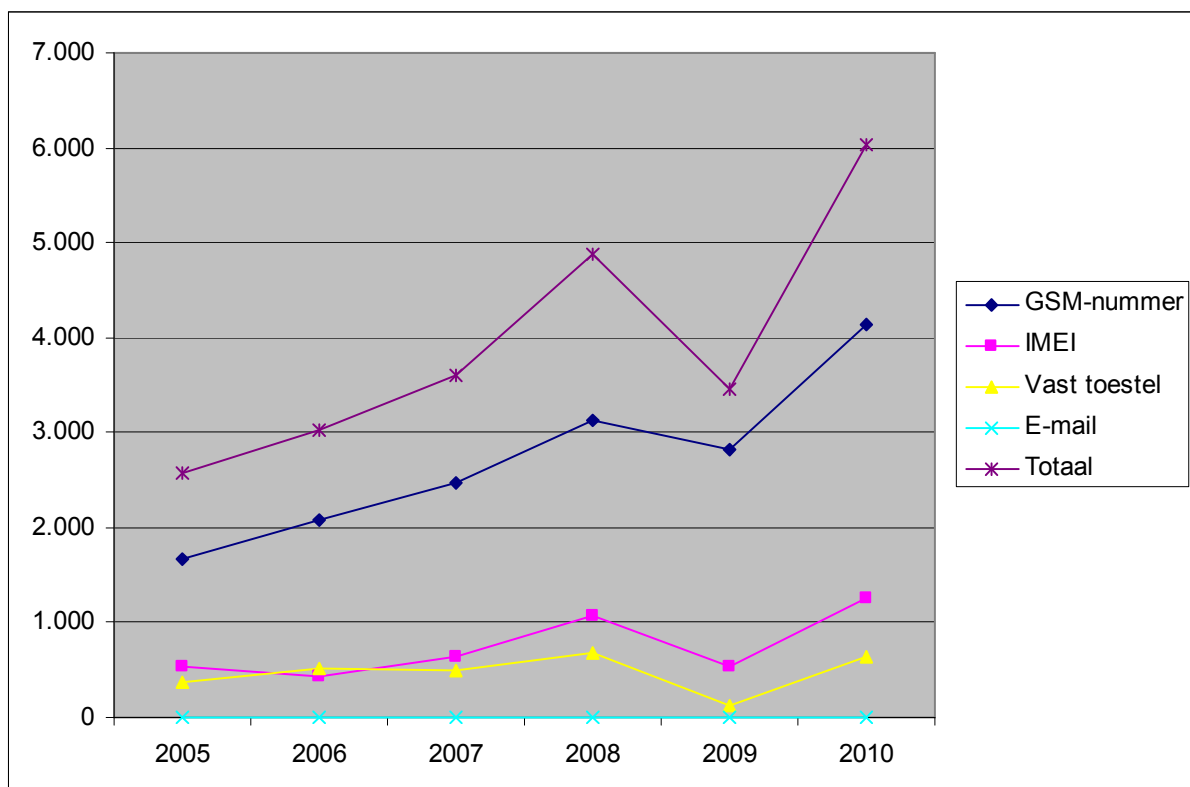
¹⁵ Deze grootorde van het aantal tapmaatregelen is het gevolg van de praktijk dat er bij elke operator een tap moet gestart worden, indien een afluistermaatregel moet worden uitgevoerd op het IMEI-nummer (een soort serienummer) van een GSM-toestel. Zo kan men alle gesprekken, die via eenzelfde GSM verlopen, maar waarvoor SIM-kaarten van verschillende operatoren worden gebruikt, toch nog registreren. Dit is dan ook navenant voor de facturatie van de taps.

¹⁶ De afluistermaatregelen in het buitenland in uitvoering van Belgische rechtshulpverzoeken worden niet geteld.

Leeswijzer: De navolgende contextualisering (d.m.v. cijfers en grafieken) heeft betrekking op 37% van het totaal aantal uitgevoerde af luistermaatregelen (dit zijn 315 gerechtelijke onderzoeken). Het betreft dus enkel gegevens met betrekking tot de maatregelen waarvoor een evaluatieformulier werd ingevuld door de politiediensten. Dus niet alle FGP's en de lokale politie vulden het evaluatieformulier in.

Wat de **aard van de getapte communicatiemiddelen** betreft, werd **69%** (4146) van de af luistermaatregelen op een **GSM-nummer** geplaatst. Dit past in het huidige maatschappelijk kader waar de telefooninfrastructuur het laatste decennium grondig gewijzigd is en waarbij het gebruik van GSM's en andere mobiele communicatiemiddelen exponentieel is toegenomen. Deze tendens is ook in 2010 zichtbaar.

Grafiek 2: Aard van de getapte communicatiemiddelen voor de periode 2005-2010.

Het wetboek van Strafvordering beperkt de af luistermaatregel limitatief tot de meest ernstige **inbreuken** die opgelijst werden in art. 90ter§§2-4 Sv. Deze taplijst beoogt

zowel de strafbare feiten die gepleegd werden (art. 90ter §2 Sv) als de poging (art. 90ter §3 Sv) hiertoe. Ook de handelingen van een vereniging van misdadigers (art. 90ter §4 Sv) worden beoogd voor zover die gevormd wordt met als doel het plegen van aanslagen tegen personen of eigendommen omschreven in art. 9ter §2 Sv.

Ruim 38% van de afliuftermaatregelen worden gevorderd in het kader van gerechtelijke onderzoeken naar **verdovende middelen**. Daarna volgen deelname aan/leiding van criminele organisaties, moord en vergiftiging, afpersing en diefstal met geweld of bedreiging en vereniging met het oogmerk een aanslag te plegen tegen personen of eigendommen.

Omschrijving	Aantal
Verdovende middelen	226
Deelneming aan criminele organisatie	95
Moord en vergiftiging	60
Afpersing en diefstal met geweld of bedreiging, diefstal gelijkgesteld met verzwarende omstandigheden	59
Vereniging met het oogmerk een aanslag te plegen tegen personen of eigendommen	46
Doodslag	34
Terroristische misdrijven	14
Mensenhandel	11
Geheim van privé-communicatie en -telecommunicatie (door een privé-persoon)	7
Gijzeling	6
Ernstige schendingen Internationaal Humanitair Recht	5
Heling & witwassen	4
Toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen	3
Bedreigingen met aanslag op personen/eigendommen & valse inlichtingen betreffende ernstige aanslagen (klacht)	2
Diefstal & afpersing van kernmateriaal	2

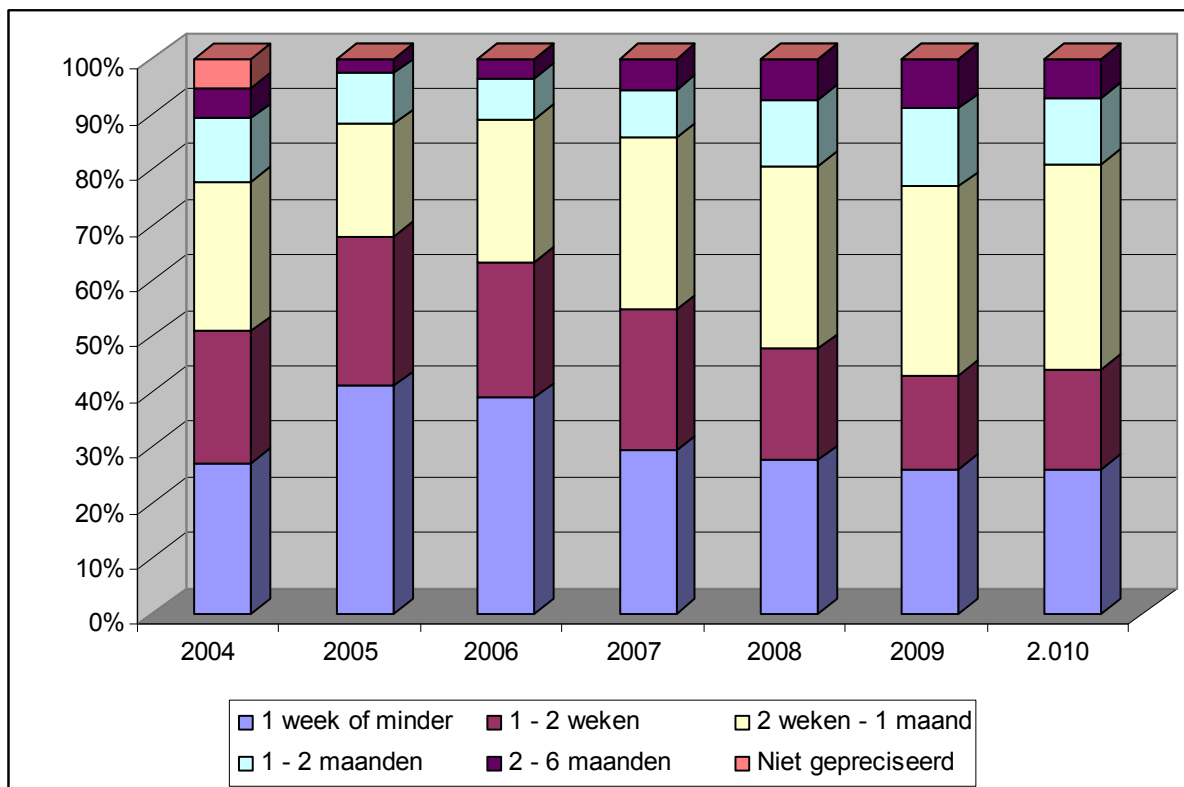
Bederf van de jeugd en prostitutie	2
Hormonen	2
Opzettelijke brandstichting	2
Afluisteren, kennismaken en opnemen van privé-communicatie en – telecommunicatie (door een ambtenaar)	1
Ontvoering minderjarige	1
Roofmoord	1
Informaticabedrog	1
Wapens	1
Aanslagen op het staatshoofd, bepaalde leden van de Koninklijke familie en de ministers	0
Openbare omkoping	0
Bedreigingen met een aanslag op personen of op eigendommen en valse inlichtingen betreffende ernstige aanslagen	0
Private omkoping	0
Bepaalde categorieën van opzettelijke ontploffingen	0
Indringing van informaticasystemen en informaticasabotage	0
Bedrieglijk tot stand brengen van elektronische communicatie en elektronische stalking	0
Totaal	585¹⁷

Het bevel van de onderzoeksrechter is geldig voor een periode van een maand, hernieuwbaar voor een termijn die niet langer mag zijn dan 1 maand, met een maximum van 6 maand. Ongeacht de mogelijkheid tot maandelijkse verlenging van de maatregel, kan de OGP niet zelfstandig handelen. Hij is er immers toe gehouden om ten minstens om de 5 dagen schriftelijk verslag uit te brengen aan de onderzoeksrechter. Dit verslag laat toe de onderzoeksrechter in te lichten over de noodzaak de maatregel stop te zetten of te verlengen.

¹⁷ Deze info is afkomstig uit de evaluatieformulieren. Gezien niet alle evaluatieformulieren terug werden overgemaakt aan het FCCU, is deze info onvolledig en bedraagt bij voorbeeld het totaal aantal fenomenen waarop de afluistermaatregel betrekking had in 2010 (585) minder dan het aantal onderzoeken (856).

44% van de maatregelen neemt **niet langer dan twee weken** in beslag. Ruim 1/3 van de af luistermaatregelen (37%) heeft een beloop van 2 weken tot 1 maand. Er is echter vanaf 2006 een trend waar te nemen: namelijk, het zwaartepunt in de termijnen verschuift naar een langer beloop.

Grafiek 3: Duurtijd van de maatregelen voor de periode 2004-2010.

De af luistermaatregel kan alleen bevolen worden t.a.v. personen die op grond van precieze aanwijzingen ervan verdacht worden het strafbare feit te hebben gepleegd, t.a.v. de communicatiemiddelen die geregeld gebruikt worden door een persoon op wie een verdenking rust of t.a.v. plaatsen waar deze vermoed wordt te vertoeven. De maatregel kan ook bevolen worden t.a.v. personen van wie wordt vermoed dat zij geregeld in verbinding staan met een persoon op wie een verdenking rust.

Op basis van de analyse van de voorhanden zijnde evaluatieformulieren kan worden vastgesteld dat **91,5%** van de oproepnummers waarop een af luistermaatregel werd geplaatst, toebehoren aan personen die zich in de

hoedanigheid van verdachte bevinden. Dit percentage heeft op zich echter weinig betekenis aangezien de hoedanigheid van de betrokken personen niet systematisch gepreciseerd werd.

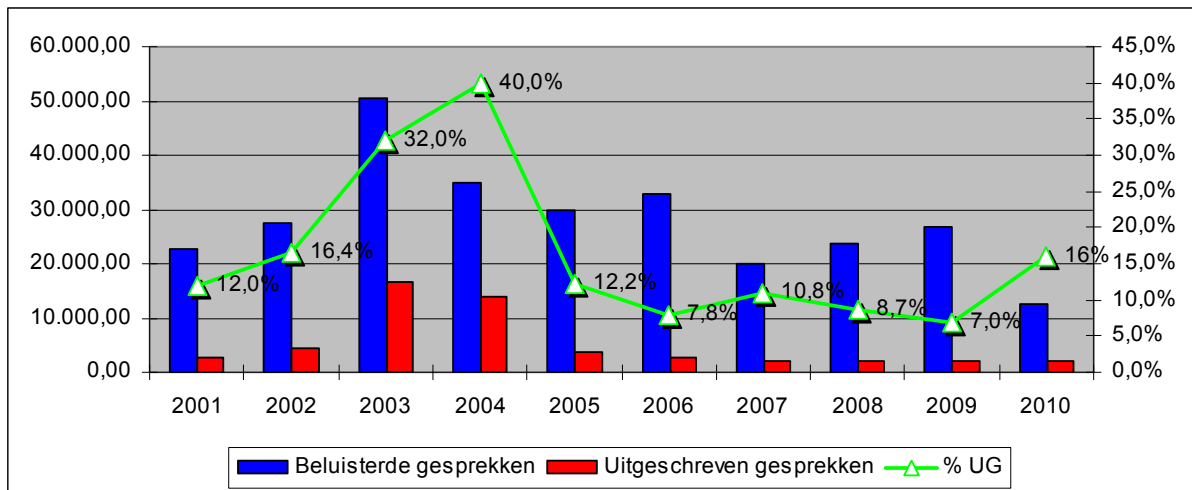
De uitvoering van de af luistermaatregelen brengt een aanzienlijke **werklast** met zich mee. Deze werklast wordt uitgedrukt in het aantal beluisterde uren en in het aantal uitgeschreven uren. Overeenkomstig art. 90sexies Sv wordt de overschrijving van de getapte communicaties beperkt tot die communicaties die voor het onderzoek van belang worden geacht. Hierbij worden evenwel een aantal waarborgen voorzien:

- ☞ Het geheel van de communicaties moet altijd worden opgenomen;
- ☞ De communicaties die voor het onderzoek van belang worden geacht, worden integraal overgeschreven. Die welke voor het onderzoek niet als pertinent worden beschouwd, moeten niet vertaald en overgeschreven worden;
- ☞ De niet-pertinente communicaties worden door de OGP geïntariseerd en herhaalt het onderwerp van het gesprek en de identificatiegegevens van het communicatiemiddel van waaruit of waarnaar oproepen we(o)rden gedaan;
- ☞ De betrokken partijen kunnen aan de onderzoeksrechter vragen om de niet-overgeschreven communicaties te raadplegen en extra overschrijvingen te bevelen.

Een eerste indicator van de werklast die een tap met zich meebrengt, is het aantal beluisterde uren. In 2010 werd dit (op basis van de beschikbare evaluatieformulieren) berekend op **12.628 uren**.¹⁸ Een tweede indicator verwijst naar de uitschrijving van de pertinente gesprekken. Dit werd voor 2010 berekend op **2056 uren**. Dit komt neer op 16% van de beluisterde gesprekken.

Grafiek 4: Aantal beluisterde en uitgeschreven uren en de ratio ervan voor de periode 2001 tot 2010.

¹⁸ Dus opgelet: niet voor alle maatregelen werd een indicatie van de duur van de communicaties in het evaluatieformulier opgegeven!

Bij het uitvoeren van de tapmaatregel, wordt men vaak geconfronteerd met **andere talen**. Uit onderstaande tabel blijkt dan ook het vaak internationale karakter van de criminaliteit waarvoor de afluistermaatregel bevolen wordt.

De top-5 van de talen waarvoor het meest een beroep gedaan wordt op een vertaler/tolk bestaat uit de volgende talen:

- 1) Frans (117);
- 2) Arabisch (102);
- 3) Italiaans (39);
- 4) Engels (37);
- 5) Roemeens (34).

In de volgende tabel wordt een overzicht¹⁹ gegeven van de andere talen en dialecten waarbij een tolk of vertaler diende te worden ingezet.

¹⁹ Ook hier is het overzicht onvolledig.

Tabel 1: Talen / dialecten – aantal af luistermaatregelen 2010.

Berbers	33
Rom	32
Turks	22
Albanees	18
Russisch	14
Tsjechisch	11
Bulgaars	10
Spaans	10
Servisch-Kroatisch	9
Slavisch	9
Armeens	8
Koerdisch	8
Afrikaans	7
Grieks	7
Duits	6
Pools	5

Indisch	4
Urdu	4
Hindi	2
Nederlands	2
Punjabi	2
Surinaams	2
Farsi	1
Filippijns	1
Georgisch	1
Hebreeuws - Jiddisch	1
Mandarijns	1
Moldavisch	1
Rif	1
Tjecheens	1

Via de evaluatieformulieren werd ook gepeild naar de **resultaten** van de tapmaatregel. Op basis van de beschikbare evaluatieformulieren kan vastgesteld worden dat bij 37,6% van de af luistermaatregelen het resultaat als cruciaal wordt ervaren.

Tabel 2: Afweging van de resultaten van de tapmaatregel in 2010.

Resultaat	Aantal maatregelen	%
Van cruciaal belang	475	37,6
Belangrijke elementen	506	40,1
Geen belangrijke elementen	282	22,3
Totaal	1263	100,0

Voor 77,7% van de af luistermaatregelen wordt het resultaat als cruciaal tot belangrijk ervaren.

Tenslotte werd er een **kwantitatieve evaluatie** van de uitvoering van de af luistermaatregelen uitgevoerd. Volgende ervaringen werden opgetekend.

1) Contrastrategieën

Net als voorgaande jaren kan er vastgesteld worden dat criminelen nog steeds gebruik maken van een brede waaier van contrastrategieën, die reeds in de voorgaande rapporten aan bod kwamen.

Het gaat vooral over volgende technieken:

- ♣ Phone shop, cybercafé;
- ♣ Het gebruik van VoIP-technologie;
- ♣ Het gebruik van chatrooms en Instant Messaging;
- ♣ Het steeds groter wordend gebruik van internet voor communicatiedoeleinden.

Een belangrijk knelpunt blijft de aandacht in de media voor de technische mogelijkheden van de politiediensten. Op die manier kunnen de criminelen gemakkelijk kennis nemen van de politionele mogelijkheden op dit terrein. Deze kennis wordt dan aangewend voor het counteren van de politiemethoden.

Het gebruik van de VOIP-technologie werd in sommige dossiers vastgesteld tijdens retroactieve observaties.

2) Ervaren problemen

De betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de gegevens van sommige operatoren levert soms problemen op. Dit is in het bijzonder het geval bij Mobistar omwille van infrastructuurveranderingen in sommige regio's van het land.

Naar aanleiding van de aanhoudende problemen werd door het College van Procureurs-generaal een richtlijn verspreid houdende opsporings- en vervolgingsbeleid betreffende inbreuken op de medewerkingsverplichting (Col 14/2009 dd. 17.12.2009). De toestand lijkt thans genormaliseerd te zijn.

3) Belangrijke te voorziene verbeteringen

Hiervoor werd reeds aangehaald dat het internet steeds vaker wordt aangewend voor communicatiedoeleinden. Zoals voor de telefonie, is het onontbeerlijk om op een gestructureerde wijze het internet te kunnen beluisteren. Dit betekent dat er minder 'rond' de verdachte moet worden getapt.

Het Koninklijk Besluit²⁰ hieromtrent is al verschenen. De ter beschikking stelling van deze juridische en technische middelen bij de onderzoeksrechters betekent ook dat er efficiënter en kostenbeperkend zou kunnen opgetreden worden.²¹

Om de gegevens te kunnen behandelen, en dus effectief resultaat te kunnen boeken, zal de indiensttreding van personeel bij de Federale Gerechtelijke Politie en de National Technical Support Unit (NTSU) cruciaal zijn. Hiervoor worden de nodige initiatieven genomen.

B. Direct af luisteren (art. 90ter §1, 2°lid Sv)

Art. 90ter §1, tweede lid van het Wetboek van Strafvordering stelt de onderzoeksrechter (en de procureur des Konings i.g.v. ontdekking op heterdaad van de misdrijven van gijzeling en afpersing met geweld of bedreigingen, ingevolge art. 90ter §5 Sv en dit beperkt tot 24u waarna de maatregel dient bevestigd te worden door de onderzoeksrechter²²) in staat te bevelen om, ook buiten medeweten of

²⁰ Koninklijk Besluit van 8 februari 2011 tot wijziging van het koninklijk besluit van 9 januari 2003 tot uitvoering van de artikelen 46bis, paragraaf 2, eerste lid, 88bis, paragraaf 2, eerste en derde lid, en 90quater, paragraaf 2, derde lid van het Wetboek van strafvordering en van artikel 109ter, E, paragraaf 2, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, Belgisch Staatsblad, 23 februari 2011.

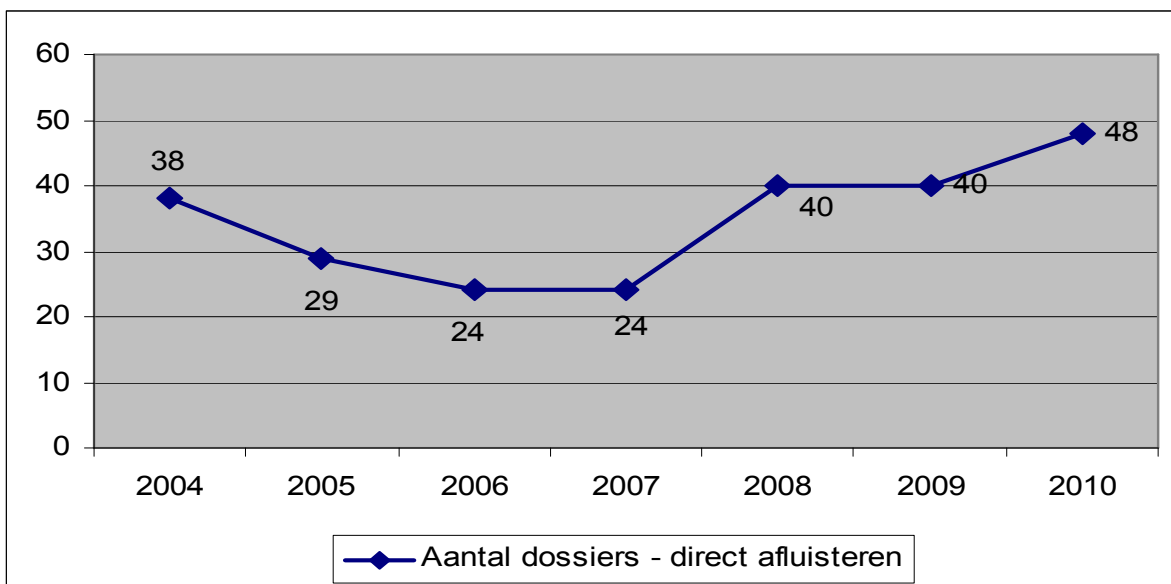
²¹ Een onderzoeksrechter geeft als voorbeeld aan dat er in een terrorismedossier op aanzienlijk wat (steeds wisselende) GSM's moet worden getapt om toch nog iets te kunnen horen dat van belang is. Op die manier worden geen risico's genomen gezien de strenge wettelijke disposities. Bij deze taps was echter heel dikwijls de boodschap te horen van 'ga op skype', maar er is vooralsnog geen wettelijke regeling om te tappen via skype, waardoor relevante informatie niet kan worden gecapteerd.

²² In het voorontwerp van wet houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van Strafvordering met het oog op de verbetering van de bijzondere opsporingsmethoden en enige andere onderzoeksmethoden uit 2009, kan de procureur des Konings bij ontdekking op

zonder toestemming van hetzij de bewoner, hetzij de eigenaar of rechthebbende, in een woning of in een private plaats binnen te dringen, teneinde het mogelijk te maken privé-communicatie of –telecommunicatie direct af te luisteren, er kennis van te nemen of op te nemen met technische hulpmiddelen. Alle grond- en vormvoorwaarden en uitvoeringsmodaliteiten van art. 90ter t/m 90decies Sv blijven daarbij onverkort en zonder uitzondering gelden.

In 2010 werd het direct af luisteren in **48 strafdossiers**²³ toegepast.

Grafiek 5: Aantal dossiers waarin het direct af luisteren werd toegepast voor de periode 2004-2010.

III. Anonieme getuigenissen (art. 86bis en 86ter Sv)

Bedoeld wordt de toekenning van de volledige anonimiteit krachtens art. 86bis en 86ter Sv. De maatregel om de identiteit van de getuige volledig verborgen te houden, komt enkel de onderzoeksrechter toe. De beschikking dient aan de

heterdaad van het strafbaar feit bedoeld in art. 347bis van het Strafwetboek (gijzeling) de maatregel bevelen zolang dit strafbaar feit duurt.

²³ Deze gegevens betreffende het direct af luisteren werden door de Federale Politie (DGJ/DJO) aangereikt.

procureur des Konings te worden meegedeeld. Deze laatste houdt een register bij van alle getuigen van wie de identiteit verborgen gehouden wordt.

In 2010 werd er **1 nieuw onderzoek** gestart waarin de onderzoeksrechter één getuige de volledige anonimiteit toekende.

IV. Bescherming van bedreigde getuigen (art. 102 – 111 en 317 Sv)²⁴

Voor het jaar 2010 werd **1 nieuw getuigenbeschermingsdossier** geopend, doch verschillende dossiers die geopend waren in de voorgaande jaren bleven nog gevolgen in 2010 genereren. Zo liepen nog 5 dossiers waarin 13 personen (getuigen en gezinsleden) bescherming genoten.

A. Gewone beschermingsmaatregelen

De Getuigenbeschermingscommissie kan, met inachtneming van de subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginselen, gewone beschermingsmaatregelen toekennen aan een bedreigde getuige en, in voorkomend geval en voor zover zij gevaar lopen als gevolg van de door hem afgelegde verklaringen, aan zijn gezinsleden en andere bloedverwanten.

²⁴ De volgende cijfers hebben enkel betrekking op dossiers die voorgelegd (moeten) worden aan de Getuigenbeschermingscommissie (krachtens de Wet van 7 juli 2002). Noch de rechtshulpverzoeken met het oog op de organisatie in België van een beschermingsprogramma dat in het buitenland werd toegekend, noch de aanvragen van de supranationale rechtscollèges, zijn opgenomen in deze cijfers. Zuivere steunaanvragen van een andere Staat tot het leveren van zeer punctuele hulp in het raam van buitenlandse betuigenbeschermingsprogramma's worden evenmin in de onderstaande cijfergegevens opgenomen, vermits ze niet onderworpen zijn aan een goedkeuring van de Getuigenbeschermingscommissie.

Voor de berekening van de cijfers worden enkel de personen geteld aan wie in België het statuut van beschermde getuige werd toegekend door de Getuigenbeschermingscommissie, met inbegrip van de personen aan wie de federale procureur in het geval van hoogdringendheid gewone beschermingsmaatregelen heeft toegekend.

De gewone beschermingsmaatregelen betreffen:

- ☞ Het afschermen van de gegevens van de betrokken persoon bij de dienst bevolking en bij de burgerlijke stand;
- ☞ Het verstrekken van raadgevingen op het vlak van preventie;
- ☞ Het plaatsen van technopreventieve middelen;
- ☞ Het aanstellen van een contactambtenaar;
- ☞ Het voorzien in een alarmprocedure;
- ☞ Het verstrekken van psychologische bijstand;
- ☞ Het preventief patrouilleren door de politiediensten;
- ☞ Het registeren van in- en uitgaande gesprekken;
- ☞ Het op regelmatige tijdstippen controleren van de raadplegingen van het rijksregister en/of het afschermen van de gegevens van de betrokkene;
- ☞ Het ter beschikking stellen van een geheim telefoonnummer;
- ☞ Het ter beschikking stellen van een afgeschermd nummerplaat;
- ☞ Het ter beschikking stellen van een gsm voor noodoproepen;
- ☞ Het onmiddellijk en van nabij fysiek beveiligen van de betrokken persoon;
- ☞ Het elektronisch beveiligen van de betrokken persoon;
- ☞ Het reloceren van de betrokken persoon gedurende maximaal 45 dagen;
- ☞ Het plaatsen van de gedefinieerde betrokken persoon in een bijzonder beveiligde afdeling van de gevangenis.

Wat de toepassing betreft werden er in 2010 in **geen dossiers** gewone beschermingsmaatregelen toegekend.

B. Bijzondere beschermingsmaatregelen

De Getuigenbeschermingscommissie kan, met inachtneming van de subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginselen, bijzondere beschermingsmaatregelen toekennen aan een bedreigde getuige, wiens bescherming met gewone beschermingsmaatregelen niet kan worden verzekerd en wiens verklaringen betrekking hebben op een misdrijf zoals bedoeld in art. 90ter, §§2-4 Sv, een misdrijf gepleegd in het kader van art. 324bis Sw of een misdrijf zoals bedoeld in de wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht.

De bijzondere beschermingsmaatregelen kunnen omvatten:

- ☞ Het reloceren van de betrokken persoon gedurende meer dan 45 dagen;
- ☞ Het wijzigen van de identiteit van de betrokken persoon.

Bijkomend bevat elk dossier met bijzondere beschermingsmaatregelen steeds een pakket aan gewone beschermingsmaatregelen.

Wat de uitvoering van deze maatregelen in 2010 betreft, werden in **1 nieuw dossier** bijzondere beschermingsmaatregelen toegekend. Dit dossier had betrekking op **1 getuige** die verklaringen aflegde inzake deelname aan/leiding van een **criminele organisatie**.

C. Financiële hulpmiddelen

De Getuigenbeschermingscommissie kan, rekening houdend met de specifieke situatie van de betrokken persoon, financiële hulpmaatregelen toekennen aan de bedreigde getuige aan wie bijzondere beschermingsmaatregelen worden toegekend.

De financiële hulpmaatregelen kunnen omvatten:

- ☞ Een maandelijkse uitkering om in het onderhoud van de bedreigde getuige en zijn samen met hem beschermde gezinsleden en andere bloedverwanten te voorzien, en waarvan bepaalde gedeelten kunnen bestemd worden voor specifieke doeleinden;
- ☞ De eenmalige uitkering van een bedrag voor het opstarten van een zelfstandige activiteit;
- ☞ Een bijzondere financiële bijdrage voor specifieke doeleinden.

In 2010 werd in **1 nieuw dossier** financiële hulpmaatregelen toegekend aan getuigen aan wie bijzondere beschermingsmaatregelen werden toegekend. Het betreft hier **1 getuige**.

V. Bijzondere opsporingsmethoden (art. 47ter – 47decies en 56bis Sv)

De bijzondere opsporingsmethoden²⁵ zijn de observatie, de infiltratie en de informantenwerking, zoals deze uitgeoefend worden in het kader van een opsporingsonderzoek en gerechtelijk onderzoek.

A. Observatie (art. 47sexies, 47septies en 56bis Sv)

De observatie, als bijzondere opsporingsmethode, is het stelselmatig waarnemen door een politieambtenaar van één of meerdere personen, hun aanwezigheid of gedrag, of van bepaalde zaken, plaatsen of gebeurtenissen.²⁶

Een stelselmatige observatie is een observatie:

- ☞ van meer dan vijf opeenvolgende dagen of van meer dan vijf niet-opeenvolgende dagen gespreid over een periode van een maand, of
- ☞ een observatie waarbij technische hulpmiddelen²⁷ worden aangewend, of

²⁵ Overeenkomstig de Wet van 6 januari 2003 en de omzendbrief COL 13/2006 van het College van Procureurs-generaal wordt het Federaal Parket ingelicht betreffende de bijzondere opsporingsmethoden die over de verschillende gerechtelijke arrondissementen worden aangewend.

Het Federaal Parket beschikt bijgevolg over een volledig zicht van de aangewende bijzondere opsporingsmethoden die bevolen werden door procureurs des Konings, onderzoeksrechters, arbeidsauditeurs of de Federale procureur, in Belgische dossiers of als antwoord op een internationaal rechtshulpverzoek. De cijfergegevens zijn hoofdzakelijk gesteund op gegevens aangebracht door de lokale parketten (aan de Federale procureur). In het kader van deze informatieovermaking (van lokaal naar federaal parket) kan een vertraging of vergetelheid optreden, waardoor er desgevallend sprake kan zijn van een kleine foutmarge in de telling.

Bovendien moet wat betreft de observaties en de infiltraties er eveneens rekening mee gehouden worden dat in één enkel dossier verschillende machtigingen afgeleverd kunnen worden. Wat de informantenwerking betreft, is het zo dat overeenkomstig de COL 13/2006 de parketten enkel gehouden zijn tot een periodieke inlichting van het Federaal Parket onder de vorm van een overkoepelend verslag. Zodoende beschikt het Federaal Parket niet over cijfermateriaal dat moet toelaten te rapporteren over de aanwending van de informantenwerking overeenkomstig art. 90decies Sv. Teneinde enige andere informatie hierover te kunnen verstrekken heeft de Nationaal Informantenbeheerder hiertoe nuttige gegevens verstrekt. (Zie ook in inleiding.)

²⁶ Art. 47sexies, §1, eerste lid Sv.

- ☞ een observatie met een internationaal karakter, of
- ☞ een observatie uitgevoerd door de gespecialiseerde eenheden van de federale politie.

Het volstaat dat één van de bovenvermelde elementen aanwezig is opdat er sprake is van een stelselmatige observatie.

Niet-stelselmatige observaties vallen dus niet onder het toepassingsgebied van art. 47sexies Sv en kunnen door de politieambtenaren op grond van art. 8 Sv en op grond van hun algemene bevoegdheden, krachtens de Wet op het Politieambt, worden verricht.

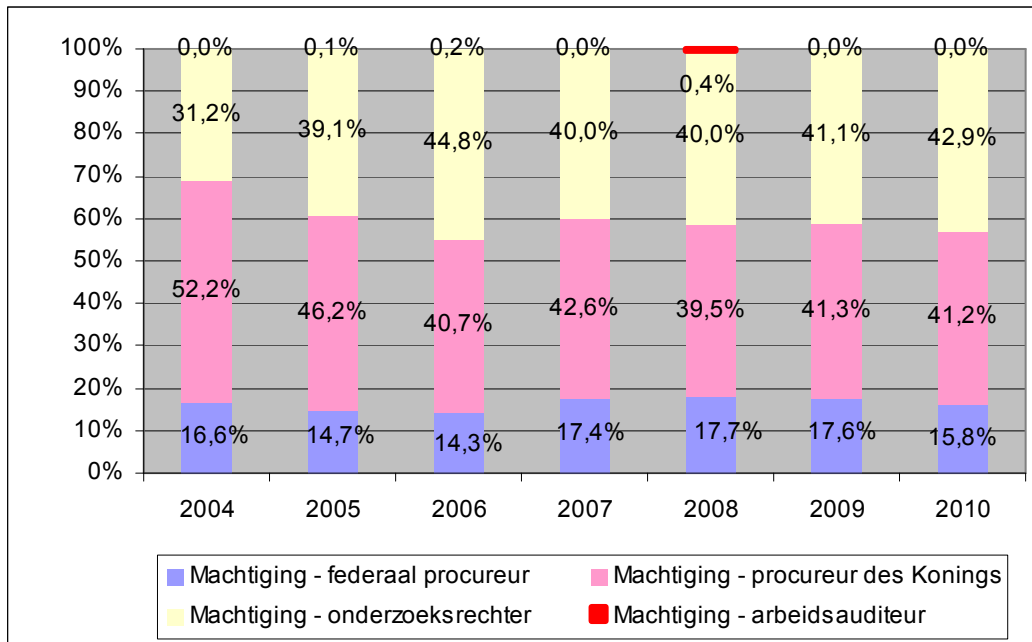
Een wettelijke regeling voor de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden met het oog op de opsporing van personen die zich onttrokken hebben aan de uitvoering van straffen of vrijheidsberovende maatregelen dringt zich evenwel op, daar te meer het Verdrag tussen de BENELUX-landen van 8 juni 2004 inzake grensoverschrijdend politieel optreden in een uitbreiding voorziet van de grensoverschrijdend observatie t.a.v. personen die zich hebben onttrokken aan bepaalde vrijheidsbenemende straffen. Zodoende kunnen internationale samenwerkingsverplichtingen niet meer nagekomen worden.

In 2010 werden er **847 observaties** gemachtigd²⁸, waarvan 42,9% door de onderzoeksrechter (364), 41,2% door de procureur des Konings (349) en 15,8% door de federale procureur (134). Deze 847 observaties werden gemachtigd in het kader van **772 onderzoeken**.

²⁷ Een technisch hulpmiddel is een configuratie van componenten die signalen detecteert, deze transporteert, hun registratie activeert en de signalen registreert, met uitzondering van de technische middelen die worden aangewend om een maatregel als bedoeld in artikel 90ter uit te voeren. Het fototoestel werd door de Wet van 27 december 2005 houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van Strafvordering en van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de verbetering van de onderzoeksmethoden in de strijd tegen het terrorisme en de zware en georganiseerde criminaliteit, B.S. 30 december 2005, hierna reparatiewet 'BOM' genoemd, uitdrukkelijk uitgesloten van de definitie van technisch hulpmiddel, tenzij het gebruikt wordt om zicht te verwerven in een woning (dan geldt de procedurele bescherming van art. 56bis, lid 2 Sv).

²⁸ Dit cijfer weerspiegelt enkel de aanvankelijke machtigingen. Wijzigingen, aanpassingen en verlengingen worden hier niet meegeteld.

Grafiek 6: Evolutie in machtigende autoriteit voor de periode 2004-2010.

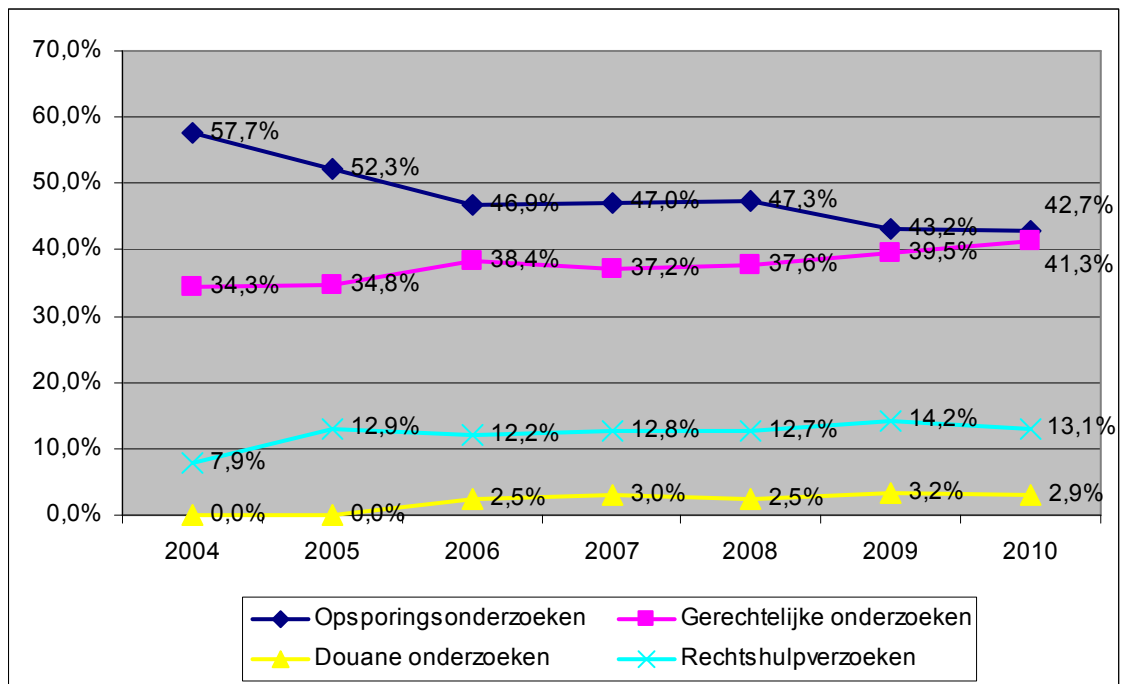

Tabel 3: Aantal onderzoeken – observatie voor 2010.

	2010	%
Opsporingsonderzoek	330	42,7
Gerechtigd onderzoek	319	41,3
Rechtshulpverzoeken	101	13,1
Douane	22	2,9
Totaal	772	100

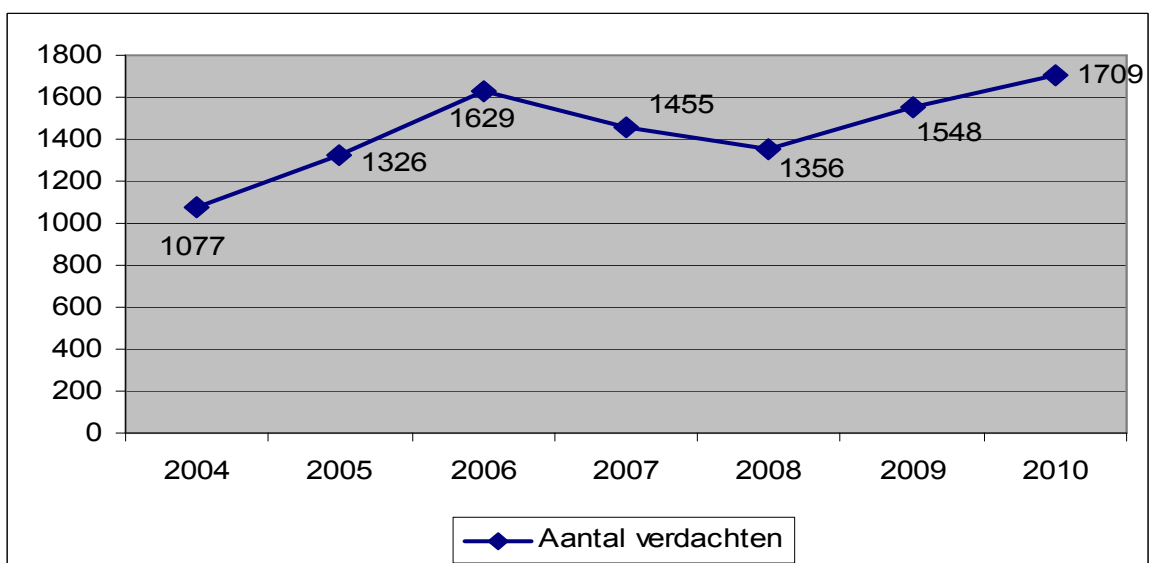
Sinds 2004 is het aantal opsporingsonderzoeken, waarin de observatie gemachtigd wordt, procentueel gezien gedaald. Het aantal gerechtelijke onderzoeken met machtigingen tot observatie t.o.v. 2004 is geleidelijk aan toegenomen. Deze tendens is ook terug merkbaar in 2010. Het aantal rechtshulpverzoeken en onderzoeken door de douane blijft in vergelijking tot 2009 min of meer stabiel.

Grafiek 7: Evolutie onderzoeken – observatie voor de periode 2004-2010.

In 2010 werden er **1.709 verdachten** geobserveerd. Dit betekent een toename t.o.v. vorig jaar (1.548). Gemiddeld werd in 2010 2,2 verdachten per onderzoek geobserveerd. De observaties werden in 2010 t.a.v. ruim de helft van de verdachten (54,3%) gemachtigd door de onderzoeksrechter. (Zie Tabel 4)

Grafiek 8: Evolutie van het aantal verdachten bij observatie voor de periode 2004-2010.

Tabel 4: Aantal verdachten in % - observatie.

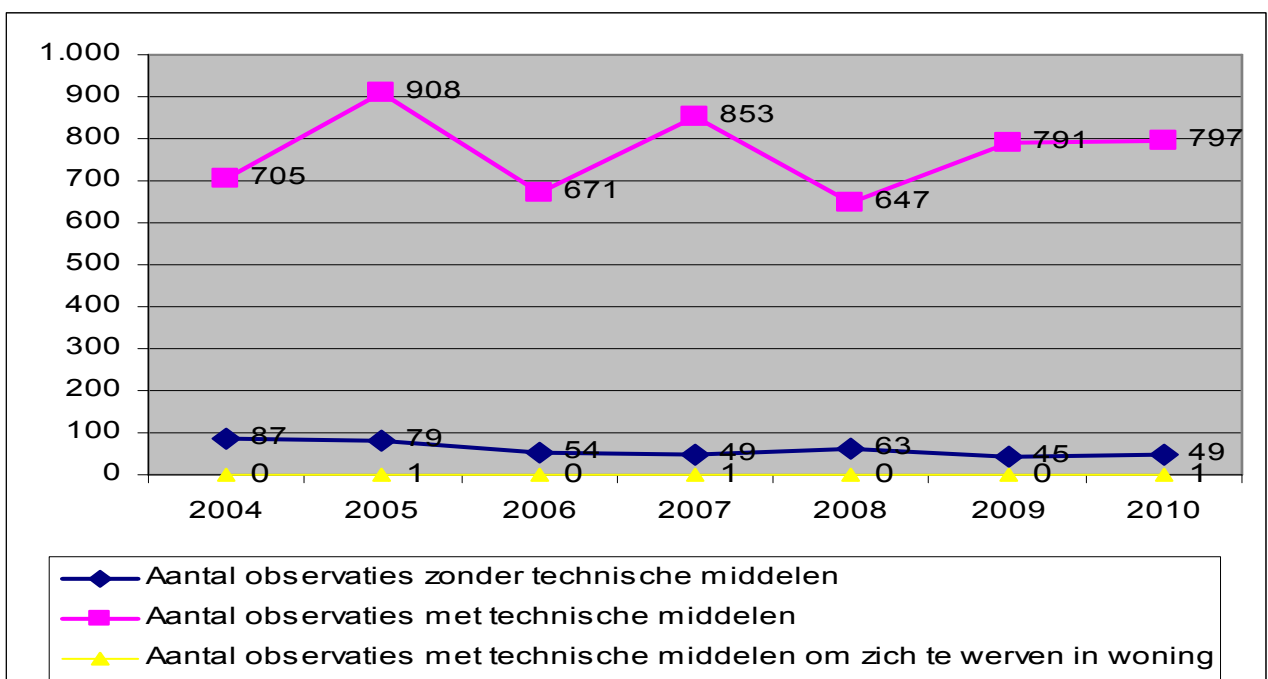
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Federale procureur	17,4	14,9	12,5	15,2	17,3	17,1	13,8
Procureur des Konings	45,4	43,7	35,9	31,9	32,5	32,2	31,9
Onderzoeksrechter	37,2	41,1	51,5	52,9	50,1	50,7	54,3
Arbeidsauditeur	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0

Naarmate de observatie een meer ingrijpend karakter krijgt, wordt een hogere drempel bepaald voor wat de strafbare feiten betreft. Bijgevolg worden er drie types van observatie onderscheiden:

- ☞ De observatie waarbij geen technische middelen worden gebruikt;
- ☞ De observatie met gebruik van technische hulpmiddelen;
- ☞ De observatie met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning of in de aanhorigheden ervan.

De observatie waarbij technische hulpmiddelen worden aangewend, wordt het meest gemachtigd en dit op een brede waaier van strafbare feiten. De meest ingrijpende vorm van observatie wordt zelden gemachtigd.

Grafiek 9: De observatie- drempel voor de periode 2004-2010.

De **observatie zonder gebruik van technische middelen** (OZTM) kan worden toegepast voor alle misdrijven. M.a.w. hiervoor werd geen strafdrempel ingesteld. In 2010 werd de observatie zonder technische middelen vooral ingezet in het kader van de strijd tegen **verdovende middelen**.

Tabel 5: Aard van de strafbare feiten voor de observatie zonder gebruik van technische middelen voor het jaar 2010.

Aard van de strafbare feiten - OZTM	Aantal
Verdovende middelen	28
Deelname criminele organisatie	6
Moord & vergiftiging	4
Mensensmokkel	3
Heling & witwassen	3
Afpersing & diefstal met geweld/bedreiging, diefstal gelijkgesteld met verzwarende omstandigheden	2
Diefstal	2
Prostitutie	1
Totaal	49

Het meer indringender karakter van de observatie met gebruik van technische hulpmiddelen gaat verder dan de vorige vorm van observatie. Het kan daarom enkel worden toegepast i.g.v. ernstige aanwijzingen van strafbare feiten die voor de verdachte een correctionele gevangenisstraf van één jaar of meer tot gevolg kunnen hebben.

Algemeen gezien is de **observatie met technische middelen** (OMTM) de meest gebruikte vorm. De observatie met technische middelen werd in 2010 vooral ingezet voor **drugsdelicten** (45%), gevolgd door deelname aan/leiding van een criminele organisatie en afpersing & diefstal met geweld/bedreiging.

Tabel 6: Aard van de strafbare feiten voor de observatie met gebruik van technische middelen voor het jaar 2010.

Aard van de strafbare feiten - OMTM	Aantal
Verdovende middelen	360
Deelname criminele organisatie	124
Afpersing & diefstal met geweld/bedreiging, diefstal gelijkgesteld met verzwarende omstandigheden	63
Diefstal	49
Mensensmokkel	34
Terroristische misdrijven	33
Heling & witwassen	25
Douane & accijnzen	22
In-, uit- en doorvoer van wapens	15
Moord & vergiftiging	11
Bederf van jeugd & prostitutie	11
Opzettelijke brandstichting	11
Bedreigingen met een aanslag op personen of eigendommen en valse inlichtingen betreffende ernstige aanslagen, voor zover een klacht is ingediend	6
Valsheid in geschrifte	6
Doodslag	5
Informaticacriminaliteit	5
Vuurwerk	4
Ontvoering minderjarige	4
Gijzeling	2
Vernielingen	2
Fiscale fraude	1
Private omkoping	1
Hormonen – import, export & bezit	1
Hormonen – voorschrift, toediening	1
Valsmunterij	1
Totaal	797

In 2010 werden voor de **observatie met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning**²⁹ 1 machtiging afgeleverd.

Wat de **resultaatsweging van de observaties** betreft, dient gewezen te worden op de vaststelling dat het in de praktijk quasi onmogelijk is om het 'resultaat' van de observaties geïsoleerd van de andere maatregelen te meten.

B. Infiltratie (art. 47octies en 47novies Sv)

De infiltratie is het door een politieambtenaar (infiltrant), onder een fictieve identiteit, duurzaam contact onderhouden met een of meerdere personen, waarvan er ernstige aanwijzingen zijn dat zij strafbare feiten in het kader van een criminele organisatie (artikel 324bis Sw) of misdaden of wanbedrijven zoals bedoeld in de zogenaamde taplijst (artikel 90ter, §§2-4 Sv) plegen of zouden plegen.³⁰

In 2010 werden er **53 infiltraties** gemachtigd³¹, waarvan 49,1% door de procureur des Konings (26), 22,6% door de federale procureur (12) en 28,3% door de onderzoeksrechter (15). Deze infiltraties vonden plaats in **53 onderzoeken**.

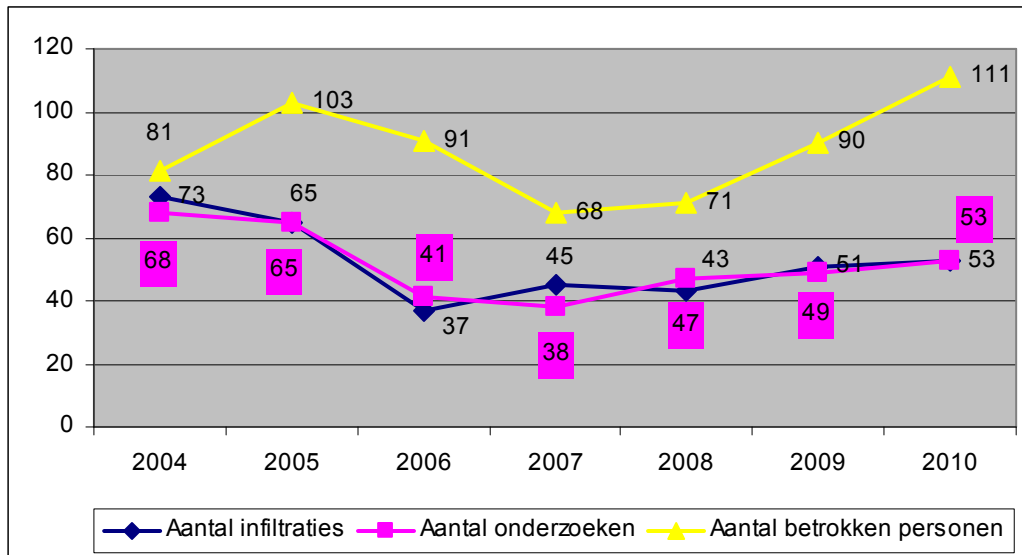
De algemene dalende trend in het aantal machtigingen tot infiltraties voor de periode 2004-2006 lijkt de laatste vier jaren omgebogen tot een licht positieve tendens. (Zie onderstaande grafiek)

Grafiek 10: Samenvatting van het aantal infiltraties, aantal onderzoeken & aantal betrokken personen voor de periode 2004-2010.

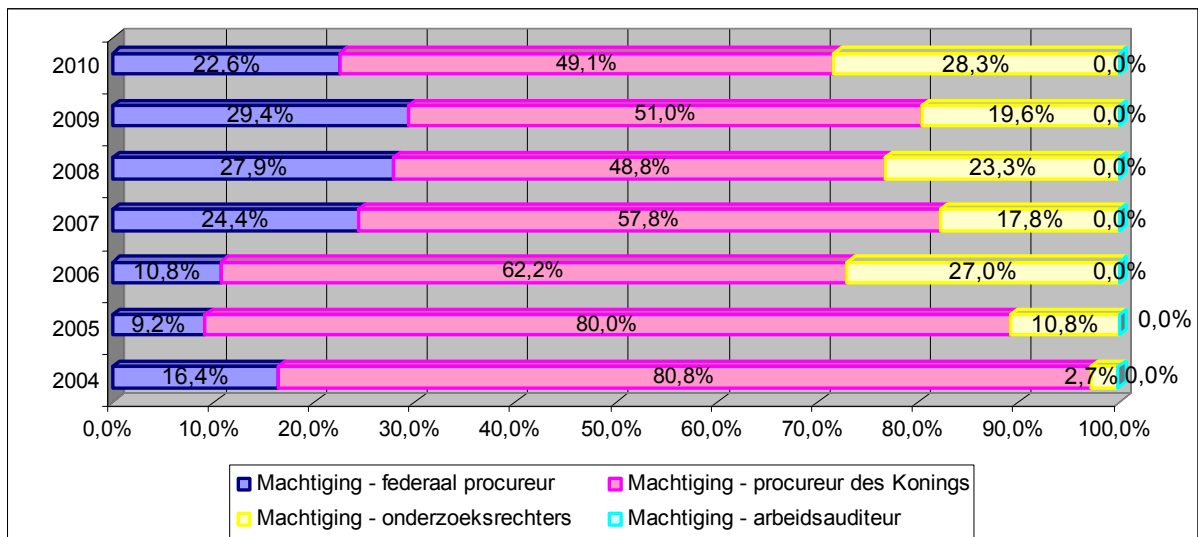
²⁹ Deze vorm van observatie kan enkel worden toegepast wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de strafbare feiten een misdrijf uitmaken zoals bedoeld in art. 90ter §§2-4 Sv of gepleegd werden in het kader van een criminele organisatie.

³⁰ Art. 47octies, § 1, eerste lid Sv.

³¹ Dit cijfer weerspiegelt enkel de aanvankelijke machtigingen. Wijzigingen, aanpassingen en verlengingen worden hier niet meegeteld.

Grafiek 11: Machtigende autoriteiten – infiltraties voor de periode 2004-2010.

Tabel 7: Aantal onderzoeken – infiltraties.

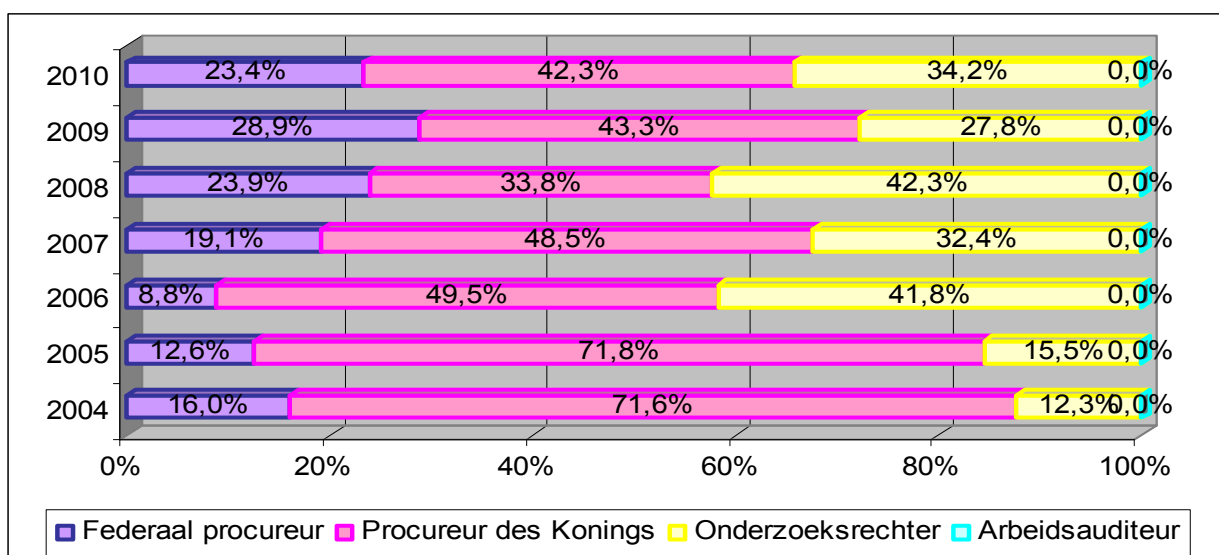
	2010	%
Opsporingsonderzoek	30	55,6
Gerechtelijk onderzoek	13	25,9
Rechtshulpverzoeken	10	18,5
Totaal	53	100

Opdat er sprake zou zijn van infiltratie, moet er dus een **duurzaam** contact zijn tussen de infiltrant en de geviseerde persoon of groep van personen. De contacten

moeten ook een zekere **intensiteit** hebben en enige tijd aanhouden. Een eenmalig contact valt niet onder infiltratie.

In totaal hielden de infiltranten in 2010 met **111 personen** een duurzaam contact. Ruim 42% van de personen waarmee de infiltrant duurzaam contact onderhield, houdt verband met machtigingen die uitgaan van de procureur des Konings. Bij 34,2% van de geviseerde personen gingen de machtigingen uit van de onderzoeksrechter. Wat ook opvalt, is de toename van het belang van de rol van de federale procureur in de inzet van infiltranten, dat weliswaar achteruit gaat in 2010 ten voordele van de onderzoeksrechter.

Grafiek 12: Aantal betrokken personen per machtigende autoriteit in % voor de periode 2004-2010.

Het proportionaliteitsbeginsel, zoals bepaald in artikel 47octies, §1 Sv is hoogdrempelig: er moeten immers ernstige aanwijzingen zijn dat de geviseerde personen strafbare feiten plegen in het kader van een criminele organisatie of misdaden en wanbedrijven zoals limitatief opgesomd in de "taplijst".

Ruim de helft van de infiltraties heeft betrekking op **verdovende middelen** (56,9%).

Tabel 8: Aard van de strafbare feiten bij infiltratie voor het jaar 2010.

Aard van de strafbare feiten - Infiltratie	Aantal
Verdovende middelen	28
Deelname criminele organisatie	11
Terroristische misdrijven	3
In-, uit- en doorvoer van wapens	3
Omkoping van personen die een openbaar ambt uitoefenen	1
Brandstichting	1
Doodslag	1
Moord & vergiftiging	1
Afpersing & diefstal met geweld/bedreiging, diefstal gelijkgesteld met verzwarende omstandigheden	1
Heling & witwassen	1
Informaticabedrog	1
Passieve omkoping	1
Totaal	53

Wat de **resultaatsweging van de infiltraties** betreft, dient gewezen te worden op de vaststelling dat het in de praktijk quasi onmogelijk is om het 'resultaat' van de infiltraties geïsoleerd van de andere maatregelen te meten.

C. Informantenwerking (art. 47decies Sv)³²

De derde bijzondere onderzoeksmethode is de **informantenwerking**. Dit is het onderhouden van regelmatige contacten door een politieambtenaar met een persoon (de informant) waarvan vermoed wordt dat hij nauwe banden heeft met één of meerdere personen, waarvan er ernstige aanwijzingen zijn dat ze strafbare

³² Wat de rapportering over deze maatregel betreft, zijn de parketten, krachtens de COL 17/2006 enkel gehouden tot een periodiek inlichten van het Federaal Parket onder de vorm van een overkoepelend verslag. Gezien de niet steeds accurate informatiedoorstroming beschikt het federaal parket niet over de cijfergegevens die moeten toelaten te rapporteren over de toepassing van deze bijzondere opsporingsmethode.

feiten plegen of zouden plegen, en die de politieambtenaar hierover, al dan niet gevraagd, inlichtingen en gegevens verstrekt.³³

Art. 47decies Sv en het K.B. informantenwerking³⁴ voorzien in een beheersysteem, waarbij de organisatie en de werkingsregels voor de Nationale Informantenbeheerder (NIB), de Lokale Informantenbeheerder (LIB) en de contactambtenaren zijn vastgelegd.

Voor de rapportage 2010 werd beslist om geen cijfergegevens over de actieve informanten mee te geven. Dit gegeven is niet relevant en brengt geen verduidelijking over de werking van de politie.³⁵

In het K.B. Informantenwerking wordt de toekenning van gunsten aan informanten geregeld. Het is de NIB die waakt over de eenvormigheid hiervan. De geldelijke vergoeding voor informantenwerking wordt geregeld in een vertrouwelijke ministeriële omzendbrief ter regeling van de aanwending van fondsen ter beschikking gesteld van de politiediensten door de FOD Justitie. De federale procureur heeft hierin een controle- en beheersopdracht.³⁶

Bij de uitbetaling van de informanten worden bepaalde wegingcoëfficiënten gebruikt om het uit te betalen bedrag te bepalen. Daarbij wordt in het bijzonder in aanmerking genomen hoe groot het gevaar voor de informant is, hoe juist de

³³ Cfr. art. 47decies § 1 Sv.

³⁴ Het K.B. van van 26 maart 2003 tot bepaling van de werkingsregels van de nationale en lokale informanten-beheerders en van de contactambtenaren werd, door het Arrest 198.040 van de Raad van State vernietigd. De Raad van State geeft wel aan dat, gelet op het belang van de informantenwerking in de strijd tegen de criminaliteit, de effecten van het vernietigende besluit behouden blijven tot 31 december 2010. Ondertussen werd het nieuw KB van 6 januari 2011 tot bepaling van de werkingsregels van de nationale en lokale informantenbeheerders en van de contactambtenaren uitgevaardigd (B.S. 18 januari 2011).

³⁵ De percentages die in de vorige rapportages zijn opgenomen worden bekomen door het delen van het aantal actieve informanten door het geheel van de gecodeerde informanten. Gezien er geen ventilatie (uithaling van gegevens) is van het nationaal controlesysteem stijgt het aantal gecodeerde informanten ieder jaar. Daarnaast zijn er ook beslissingen van de lokale informantenbeheerders om sommige informanten als niet meer actief te beschouwen. Dit veroorzaakt dus een permanente daling van het aantal actieve informanten. Vanwege de scheefftrekkingen in de cijfers wordt voorgesteld om deze verdeling niet meer in het verslag te vermelden.

³⁶ Zie COL 5/2002.

inlichtingen zijn in het licht van het verkregen resultaat, ... Als er geen concreet resultaat wordt geboekt, wordt ook geen vergoeding uitbetaald.

Er werden **788 premies**³⁷ aan informanten betaald. De stijging van het aantal betaalde premies wordt ook in 2010 verder bevestigd. De verhouding tussen de federale en de lokale politie ligt op 55 versus 45%. Hierbij zien we dat er vanuit de lokale politie steeds meer premies aan informanten worden betaald. Deze stijging is significant voor het jaar 2010.

Tabel 9: Het aantal betaalde premies aan informanten voor de jaren 2006-2010.

	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%
Federale Politie	409	70,0	433	70,4	424	64,9	424	61,3	434	55,1
Lokale Politie	173	29,6	181	29,4	229	35,1	268	38,7	354	44,9
Buitenland	2	0,3	1	0,2	0	0,0	0	0	0	0
Totaal	584	100,0	615	100,0	653	100,0	692	100,0	788	100,0

60,6 % van de betaalde premies in 2010 hebben betrekking op feiten die binnen de prioriteiten van het **Nationaal Veiligheidsplan** (NVP) vallen. Ook in 2010 kregen de niet-NVP prioritaire fenomenen binnen het integrale veiligheidsbeleid aandacht. Ruim de helft (55,2%) van de betaalde premies werd betaald naar aanleiding van inlichtingen over feiten m.b.t. **verdovende middelen**, gevolgd door diefstallen gewapenderhand, georganiseerde diefstal en agressie/moord.

Tabel 10: Betaalde premies NVP/niet-NVP voor het jaar 2010.

Categorie	Diensten	Aantal premies 2010	% per categorie	% op totaal
NVP	Federale politie	331	69,3	42
	Lokale politie	147	30,7	18,6
	Buitenland	0	0	0
	Totaal NVP	478	100	60,6
Niet-NVP	Federale politie	103	33,2	13,1

³⁷ Het betreft hier het aantal betaalde premies, niet het aantal informanten zelf.

	Lokale politie	207	66,8	26,3
	Buitenland	0	0	0
	Totaal niet-NVP	310	100	39,4
Totaal betalingen		788		

Tabel 11: Betaalde premies m.b.t. NVP-prioriteiten in 2010.

Fenomeen	2010	
	Aantal premies	%
Verdovende middelen	264	55,2
Diefstal gewapenderhand	45	9,4
Georganiseerde diefstal	36	7,5
Agressie/moord	30	6,3
Mensenhandel	28	5,9
Criminele organisatie	25	5,2
Terrorisme	25	5,2
Witwassen	23	4,8
Milieu	1	0,2
Informatica	1	0,2
Totaal	478	100,0

Belangrijk om weten is dat de rol van de informantenwerking zich beperkt tot het zoeken en het aanbrengen van informatie. Uiteindelijk wordt de 'informatie' omgezet naar bewijs door de onderzoekers die daarbij al dan niet andere bijzondere opsporingsmethoden toepassen in hun dossier.

Hieronder volgt een globaal overzicht van de resultaten uit de bijdragen van de informanten in 2010.

De informantenwerking heeft in 2010 bijgedragen tot 1.155 aanhoudingen en tot de inbeslagname van:

- ☞ 265 voertuigen;
- ☞ 109 vuurwapens;
- ☞ 7 illegale vuurwapens;

- ☞ 1.623 synthetische drugs in pilvorm;
- ☞ 119.078 g synthetische drugs in poedervorm;
- ☞ 84.093 g opiaten;
- ☞ 3.684.733 g cocaïne (en derivaten);
- ☞ 396,27 liter vloeibare drugs;
- ☞ 11.094.334 g softdrugs;
- ☞ 9.153.156 € aan inbeslagnames;
- ☞ 1.062.424 € aan illegale patrimoniale voordelen;
- ☞ 1 synthetisch drugslabo – installatie voor meerdere plantages;
- ☞ 1 persmachine cocaïne;
- ☞ een twintigtal GHB flacons;
- ☞ skimmingmateriaal;
- ☞ 10 gebouwen waaronder 1 gebouw met een belangrijke investeringswaarde;
- ☞ Juwelen ter waarde van 25.000€;
- ☞ Tabak en alcohol ter waarde van 7.000 €;
- ☞ 9 kilo C4, 1,5 kilo semtex; 2 kilo niet nader beschreven explosieven;
- ☞ 14 kogelvrije vesten, politie-uniformen, maskers, zwaailichten, bivakmutsen, 3 telescopische matrakken, scanners, allerlei verboden wapens en munitie;
- ☞ 25.093 wietplanten;
- ☞ Luxe goederen ter waarde van 120.000 €;
- ☞ Meer dan 10.000 gekopieerde dvd's;
- ☞ 8 valse paspoorten, 12 valse documenten;
- ☞ 1.958 US Dollars, 23.950 Dirham, 2.000.000 Can Dollars;
- ☞ Allerlei buit van diefstallen;
- ☞ Tientallen GSM's;
- ☞ ...

VI. Andere onderzoeksmethoden (art. 40bis, 46ter, 46quater, 88sexies en 89ter Sv)

De andere onderzoeksmethoden zijn onderzoeksmaatregelen die aanleunen bij de bijzondere onderzoeksmethoden of bij onderzoeksmaatregelen die reeds voor de Wet van 6 januari 2003 in het Wetboek van Strafvordering beschreven stonden. De andere onderzoeksmethoden onderscheiden zich ook van de BOM, doordat er

geen vertrouwelijk dossier wordt bijgehouden en dus alle stukken in het strafdossier worden opgenomen. Concreet gaat het over maatregelen zoals de uitgestelde tussenkomst, het onderscheppen en openen van post, de bevrozing en inwinning van gegevens over bankrekeningen en –transacties, de inkijkoperatie in private plaats en de inkijkoperatie in een woning.

Ofschoon art. 46quinquies Sv niet in art. 90decies Sv opgenomen werd, wordt in de huidige rapportage evenwel de inkijkoperatie in een private plaats opgenomen, teneinde een meer volledig beeld mee te geven van de toepassing van de andere onderzoeksmethoden, zoals opgenomen in hoofdstuk 15 (Evaluatie) van de omzendbrief COL 13/2006.

A. Inkijkoperatie in private plaats (art. 46quinquies Sv) & inkijkoperatie in woning (art. 89ter Sv)³⁸

Onverminderd art. 89ter Sv kan de procureur des Konings de (gespecialiseerde) politiediensten machtigen om een private plaats – die overduidelijk geen woning is – te betreden zonder medeweten of zonder toestemming van de eigenaar of van zijn rechthebbende, en dit met als finaliteit:

- ☞ De plaats op te nemen en zich te vergewissen van de eventuele aanwezigheid van zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken, die gediend hebben of bestemd zijn tot het plegen ervan of die uit een misdrijf zijn verkregen, van de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld of van de inkomsten uit belegde voordelen;
- ☞ De bewijzen te verzamelen van de aanwezigheid van deze zaken;
- ☞ In het kader van een observatie een technisch hulpmiddel te plaatsen.

Enkel de onderzoeksrechter kan een inkijkoperatie in een woning machtigen (art. 89terSv).

In 2010 werden er **60 inkijkoperaties** uitgevoerd.

³⁸ Onderstaande cijfers zijn afkomstig van de Federale Politie en weerspiegelen enkel het aantal uitgevoerde maatregelen.

Het proportionaliteitsvereiste, zoals bepaald in artikel 46quinquies, §1 en artikel 89ter Sv is hoogdrempelig: er moeten immers ernstige aanwijzingen zijn dat de geïndiceerde personen strafbare feiten plegen in het kader van een criminele organisatie of misdaden en wanbedrijven zoals limitatief opgesomd in de "taplijst". Bovendien kan de inlijkkoperatie door de procureur des Konings of door de onderzoeksrechter enkel worden bevolen t.a.v. plaatsen waarvan men op basis van precieze aanwijzingen vermoedt dat de zaken bedoeld in art. 46quinquies, §2, 1° Sv er zich bevinden, dat er bewijzen kunnen verzameld worden of dat ze gebruikt worden door de personen op wie een verdenking rust (art. 46quinquies §3 Sv).

De inlijkkoperaties hadden betrekking op volgende strafbare feiten³⁹: Verdovende middelen, misdrijven in het kader van een criminele organisatie, inbreuken op de geneesmiddelenwet, witwassen, diefstal door middel van geweld of bedreiging, afpersing en doodslag.

Wat de **resultaatsweging van de inlijkkoperaties** betreft, dient ook hier gewezen te worden op de vaststelling dat het in de praktijk quasi onmogelijk is om het 'resultaat' van de inlijkkoperaties geïsoleerd van de andere maatregelen te meten.

B. De overige onderzoeksmethoden

Gezien het beeld van de toepassing van de overige onderzoeksmethoden, zijnde de uitgestelde tussenkomst (art. 40bis Sv), het onderscheppen en openen van post (art. 46ter en 88sexies Sv), het inwinnen van gegevens over bankrekeningen en -transacties bij financiële instellingen (art. 46quater, §1, a t/m c en §2 Sv) en de bevrozing (art. 46quater, §2, b Sv) te fragmentair is, wordt geopteerd om de beschikbare gegevens (die louter gelden als een indicatie) in volgende tabel weer te geven.

³⁹ Deze opsomming is gebaseerd op de informatie die door de parketten werd aangeleverd. Zie bijlage B.

Onderzoeksmethode	Aantal machtigingen	Aantal opsporingsonderzoeken	Aantal gerechtelijke onderzoeken	Aantal verdachten	Strafbare feiten
Uitgestelde tussenkomst	18	6	10	14	Invoer van drugs in georganiseerd verband, deelname aan een criminele organisatie, drugsfeiten, bendevoering,...
Onderscheppen van post	7		3	11	Oplichting, deelname aan een criminele organisatie, informaticacriminaliteit, valsheid in geschrifte, heling, verboden wapendracht, verdwijning / ontvoering,...
Openen van post	4	1	4	5	Oplichting, deelname aan een criminele organisatie,...
Inwinning bancaire gegevens	2563	428	441	1089	Bendevoering, gewapende overval, poging tot ontvoering van minderjarigen, oplichting, witwassen, misbruik van vertrouwen, informaticafraude, diefstal, drugs, prostitutie, inbreuken op de boekhoudwet, valse getuigenis, omkoping, misbruik van vennootschapsgoederen, deelname aan een criminele organisatie,...
Bevriezing	142	6	55	68	Bankkaartfraude, informaticafraude, drugs, deelname aan een criminele organisatie,

					hormonen, witwassen, omkoping, moord, prostitutie en bederf van de jeugd, brandstichting,...
--	--	--	--	--	--

VII. Samenvatting en conclusie

Deze rapportage heeft tot doel het Parlement te informeren over de toepassing van de maatregelen genoemd in art. 90decies van het Wetboek van Strafvordering. De variabelen voor deze rapportage worden aangegeven in dit artikel en kennen verdere verduidelijking in de vertrouwelijke Col 17/2006. Mede door de hoedanigheid van deze variabelen is deze rapportage vooral kwantitatief van aard en spitst zij zich toe op het verzamelen van relevante data.

In 2010 werden er **6.031 afluistermaatregelen** uitgevoerd, wat terug een stijging inhoudt ten opzichte van vorige referentie jaren . Deze maatregelen vonden plaats in het kader van 856 gerechtelijke onderzoeken. 69% van de maatregelen werden geplaatst op GSM-oproepnummers. De dossiers hadden voornamelijk betrekking op verdovende middelen, deelname aan/leiding van criminele organisaties, moord en vergiftiging, afpersing of diefstal met geweld of bedreiging en vereniging met het oogmerk een aanslag te plegen tegen personen of eigendommen. De tapmaatregel duurt in 44% van de gevallen niet langer dan 2 weken. Ruim 1/3 van de maatregelen heeft een beloop van 2 weken tot 1 maand. Telefonische gesprekken werden gedurende 12.628 uren beluisterd. 16% daarvan werd uitgeschreven. Uit de aangereikte evaluatieformulieren blijkt dat ruim 77% van de tapmaatregelen belangrijke tot cruciale elementen hebben opgeleverd.

Een kwalitatieve evaluatie van de afluistermaatregel leidt tot een aantal vaststellingen en verbetervoorstellen. Hierbij wordt de vaststelling gemaakt dat de criminelen als contrastrategie steeds meer gebruik maken van het internet voor communicatiedoeleinden. Het is dan ook onontbeerlijk om het internet te kunnen beluisteren en het reeds verschenen KB hieromtrent in praktijk te brengen. Hiervoor dient de nodige capaciteit te worden voorzien bij de Federale Politie en het NTSU. Daarnaast dient ook vastgesteld dat er efficiënter en kostenbesparend kan worden gewerkt indien ons rechtstelsel de ruime mogelijkheden van het internet voor afluistermaatregelen kan benutten.

Er wordt gesignaleerd dat de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de gegevens van sommige operatoren te wensen overlaat. Hiertoe dienen inspanningen te worden geleverd. Daarnaast blijft een belangrijk knelpunt dat de technische mogelijkheden van de politiediensten steeds beter gekend zijn in het criminele milieu. Dit werkt contrastrategieën in de hand en beperkt de mogelijkheden van onze politiediensten.

Het **direct afluisteren** werd in 48 strafdossiers toegepast.

In 2010 werden er één nieuw onderzoek gestart waarin de onderzoeksrechter een getuige de **volledige anonimiteit** toekende.

Inzake de **bescherming van bedreigde getuigen** werden er 1 nieuw beschermingsdossier geopend.

Wat de eerste bijzondere opsporingsmethode betreft, werden er **847 observaties** gemachtigd in 772 onderzoeken. 1.709 verdachten werden geobserveerd. Wat het aantal machtigingen tot observaties betreft, deze is licht gestegen ten opzichte van 2009. Ook het aantal onderzoeken waarin de machtigingen tot observatie werden uitgevaardigd en het aantal geobserveerde personen is stijgend.

De observatie met gebruikmaking van technische hulpmiddelen is de meeste gemachtigde vorm van observatie en wordt toegepast op een brede waaier van strafbare feiten. De meest ingrijpende vorm van observatie, de observatie met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning, wordt uiterst zelden gemachtigd. Zowel de observatie zonder technische hulpmiddelen als de observatie met behulp van technische middelen worden het meest gemachtigd in dossiers betreffende verdovende middelen. Dit ligt volledig in de lijn van de voorgaande jaren.

Het aantal **infiltraties** in 2010 is, t.o.v. de voorgaande jaren, toegenomen. Net als de observatie wordt de infiltratie voornamelijk gemachtigd in dossiers rond verdovende middelen. Trendmatig bekeken is het aantal infiltraties in de periode 2004 – 2006 vrij sterk afgenomen, gevolgd door een licht stijgende tendens (2007-2010). Echter,

deze trends zeggen helaas niets over bijvoorbeeld de arbeidsintensiteit die hierin geïnvesteerd werd bij de politie, het parket en de onderzoeksrechters en de impact op de privacy van de verdachten en betrokken personen.

Het aantal betaalde premies aan **informanten** blijft verder stijgen in het jaar 2010. Deze stijging is significant voor het jaar 2010. De verhouding tussen de federale politie en de lokale politie wat de betaalde premies betreft wordt steeds kleiner, dit ten voordele van de lokale politie. De informantenwerking wordt ook steeds vaker aangewend voor het bestrijden van fenomenen die in het Nationaal Veiligheidsplan als prioritair worden bestempeld. Ruim 60% van de aangeleverde informatie heeft betrekking op NVP-prioriteiten. Ruim de helft van de premies heeft betrekking op informatie over verdovende middelen.

Er werden in 2010 **60 inijkoperaties** uitgevoerd. De inijkoperaties hadden o.a. betrekking op verdovende middelen, misdrijven in het kader van een criminele organisatie, inbreuken op de geneesmiddelenwet, witwassen, diefstal door middel van geweld of bedreiging, afpersing en doodslag.

Wegens beperkingen op het vlak van gegevensinzameling bij de lokale parketten en onderzoeksrechters, kunnen enkel indicatieve waarden over de toepassing van de **andere onderzoeksmethoden** weergegeven worden, in het bijzonder de uitgestelde tussenkomst, de bevrozing, de inwinning van bancaire gegevens en de interceptie en het openen van post. De enige uitspraak die hier gedaan kan worden, is dat deze overige onderzoeksmethoden aangewend worden voor een zeer brede waaier van strafbare feiten.

Het blijft bijzonder moeilijk om het **resultaat** van de diverse maatregelen enerzijds op voldoende wijze te definiëren en anderzijds op een zinvolle manier te wegen. In de praktijk is er namelijk sprake van parallel gebruik van diverse opsporings- en onderzoeksmaatregelen, waardoor het onmogelijk wordt de individuele impact van deze maatregelen in te schatten. Bovendien laat de huidige wijze van gegevensinzameling niet toe het gecombineerd gebruik van diverse maatregelen per onderzoek na te gaan.

VIII. Beleidsaanbevelingen

Uit dit verslag kunnen een aantal aanbevelingen gehaald worden. Aangezien de Minister van Justitie gehouden is dit verslag over te maken aan het Parlement, kunnen de aanbevelingen van dit verslag een inspiratie betekenen voor het parlementaire werk van onze Volksvertegenwoordigers.

1) Rationalisering van het aantal rapportageverplichtingen

Beleidsevaluaties vormen een onmisbaar deel van de beleidscyclus. Deze evaluaties dienen niet alleen degelijk gekaderd te worden maar dienen ook gevoed te worden met voldoende en correcte gegevens. De laatste jaren worden steeds meer rapportageverplichtingen in allerlei wetten en regelgeving ingeschreven, vaak zonder rekening te houden met de gegenereerde werklust, met de mogelijkheden van de informatiseringssystemen, die dikwijls niet blijken aangepast voor deze vorm van evaluatie, en zonder in een concrete opvolging of remediëring van gesignaleerde problemen te voorzien.

Ook doorheen dit rapport werd de moeilijke informatiegaring vermeld. Het is dan ook aangewezen de op gang gebrachte informatisering van de parketten en rechtbanken verder te zetten.

2) Coördinatiecellen Justitie & de bijgewerkte lijsten

Krachtens art. 2 van het K.B. van 9 januari 2003 is elke operator en dienstverlener verplicht een Coördinatiecel Justitie op te richten met het oog op het waarborgen van een permanente beschikbaarheid.

Dit dient te gebeuren door de identificatiegegevens en alle andere nuttige gegevens die nodig zijn om de bereikbaarheid van de Cel te verzekeren mee te delen aan het BIPT (Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie). Deze laatste moet dan vervolgens deze gegevens overmaken aan de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, die op haar beurt deze gegevens bezorgt aan de gerechtelijke autoriteiten. Elke wijziging van deze (identificatie)gegevens dienen zonder verwijl

aan het BIPT gemeld te worden, die dan vervolgens de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid op de hoogte stelt.

Het wordt dan ook **sterk aanbevolen dat het BIPT de operatoren en dienstenverstrekkers regelmatig wijst op hun verplichtingen** inzake medewerking en het verlenen van de noodzakelijke technische bijstand aan de gerechtelijke overheden. Namelijk, als bevoegde autoriteit kan zij de operatoren en dienstenverstrekkers wijzen op hun verplichting inzake een permanente beschikbaarheid d.m.v. een "Coördinatiecel Justitie".

3) Koninklijk besluit inzake de interceptie van internet

Het intercepteren van internet zou even structureel moeten verlopen zoals dat het geval is met de interceptie van telefonie. Hiertoe werd het K.B. ter zake goedgekeurd en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad⁴⁰. Er dient verder werk te worden gemaakt van de implementatie van de wet.

4) Uitbreiding TAP-mogelijkheden

De politiediensten geven aan dat het internet steeds vaker wordt aangewend voor communicatiedoeleinden. Om in te spelen op deze context werden nieuwe mogelijkheden ter beschikking gesteld zoals de interceptie van het internet en dient de politie over te gaan van een pure interceptie naar andere mogelijkheden zoals bij voorbeeld de netwerkzoeking⁴¹. Dit zou onder andere betekenen dat er minder 'rond' de verdachte moet worden getapt en kort op de bal kan worden gespeeld waardoor de contrastrategie van het overschakelen door criminelen naar andere niet-tapbare communicatiekanalen wordt teniet gedaan. Er zou bovendien ook efficiënter en kostenbeperkend opgetreden worden.

⁴⁰ Koninklijk Besluit van 8 februari 2011 tot wijziging van het koninklijk besluit van 9 januari 2003 tot uitvoering van de artikelen 46bis, paragraaf 2, eerste lid, 88bis, paragraaf 2, eerste en derde lid, en 90quater, paragraaf 2, derde lid van het Wetboek van strafvordering en van artikel 109ter, E, paragraaf 2, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, Belgisch Staatsblad, 23 februari 2011.

⁴¹ In het voorontwerp van wet houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van Strafvordering met het oog op de verbetering van de bijzondere opsporingsmethoden en enige andere onderzoeksmethoden uit 2009, worden de mogelijkheden van de zoeking in art. 88ter van het Wetboek van Strafvordering verder uitgebreid.

5) Toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden tijdens de strafuitvoeringsfase

Een nieuwe wettelijke regeling betreffende de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden tijdens de strafuitvoeringsfase dringt zich op. Temeer daar het Verdrag tussen de BENELUX-landen van 8 juni 2004 inzake grensoverschrijdend politieel optreden voorziet in een uitbreiding van de grensoverschrijdend observatie t.a.v. personen die zich hebben onttrokken aan bepaalde vrijheidsbenemende straffen.⁴² Ook Nederland en Frankrijk hebben reeds geruime tijd een regeling inzake het gebruik van opsporingsmethoden voor de opsporing van voortvluchtige personen. Een wettelijke regeling voor de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden met het oog op de opsporing van personen die zich onttrokken hebben aan de uitvoering van straffen of vrijheidsberovende maatregelen is bijgevolg uitermate dringend en noodzakelijk, zodat internationale samenwerkingsverplichtingen nagekomen kunnen worden.

De regeling is ook noodzakelijk opdat het F.A.S.T. (Fugitives Active Search Team⁴³), een bijzonder eenheid bij de Federale Politie die ondermeer belast is met de opsporing van veroordeelde personen die voortvluchtig zijn, effectief kan functioneren.

⁴² Het arrest nr. 105/2007 van het Grondwettelijk Hof van 19 juli 2007 houdende gedeeltelijke vernietiging van de wet van 27 december 2005 stelt dat de bijzondere opsporingsmaatregelen vanaf 13 augustus 2007 niet meer in de strafuitvoeringsfase mogen worden aangewend.

⁴³ Wegens de uitbreiding van de doelstellingen van het FAST- team van het opsporen van voortvluchtigen naar het opsporen van verborgen verbeurdverklarde vermogens werd de naam onlangs gewijzigd naar het Fugitive & Asset Search Team.

IX. Bijlage

A. 'Taplijst' – art. 90ter §§2-4 Sv

Verwijzing in art. 90ter §§2-4 Sv	Omschrijving
1° de artikelen 101 tot en met 110 van het Strafwetboek;	Aanslagen op het staatshoofd, bepaalde leden van de koninklijke familie en de ministers;
1°bis De artikelen 136bis, 136ter, 136quater, 136sexies en 136septies van hetzelfde Wetboek;	Ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht
1°ter de artikelen 137, 140 en 141 van hetzelfde Wetboek;	Terroristische misdrijven
1°quater artikel 210bis van hetzelfde Wetboek;	Valsheid in informatica
1°quinquies de artikelen 246, 247, 248, 249, 250 en 251 van hetzelfde Wetboek;	Openbare omkoping
1°sexies artikel 259bis van hetzelfde Wetboek;	Onwettig afluisteren en opnemen van telecommunicatie door ambtenaren
1°septies artikel 314bis van hetzelfde Wetboek;	Onwettig afluisteren en opnemen van telecommunicatie door particulieren
1°octies de artikelen 324bis en 324ter van hetzelfde Wetboek.	Deelneming aan criminele organisatie
2° de artikelen 327, 328, 329 of 330 van hetzelfde Wetboek, voor zover een klacht is ingediend;	Bedreigingen met een aanslag op personen of eigendommen en valse inlichtingen betreffende ernstige aanslagen, voor zover een klacht is ingediend
3° artikel 331bis van hetzelfde Wetboek;	Bedreigingen met een aanslag op personen of op eigendommen en valse inlichtingen betreffende ernstige aanslagen
4° artikel 347bis van hetzelfde Wetboek;	Gijzeling
5° De artikelen 379 en 380 van hetzelfde Wetboek;	Bederf van de jeugd en prostitutie
6° artikel 393 van hetzelfde Wetboek;	Doodslag
7° de artikelen 394 of 397 van hetzelfde Wetboek;	Moord en vergiftiging
7°bis de artikelen 428 en 429 van hetzelfde Wetboek;	Ontvoering minderjarige

7 ^o ter de artikelen 433sexies, 433septies en 433octies van hetzelfde Wetboek;	Mensenhandel
8 ^o de artikelen 468, 470, 471 of 472 van hetzelfde Wetboek;	Afpersing en diefstal met geweld of bedreiging, diefstal gelijkgesteld met verzwarende omstandigheden
9 ^o artikel 475 van hetzelfde Wetboek;	Roofmoord
10 ^o de artikelen 477, 477bis, 477ter, 477quater, 477quinquies, 477sexies of 488bis van hetzelfde Wetboek;	Diefstal en afpersing m.b.t. kernmateriaal en bezit van kernmateriaal zonder vergunning
10 ^o bis De artikelen 504bis en 504ter van hetzelfde Wetboek;	Private omkoping
10 ^o ter Artikel 504quater van hetzelfde Wetboek;	Informaticabedrog
11 ^o artikel 505, eerste lid, 2 ^o , 3 ^o en 4 ^o van hetzelfde Wetboek;	Heling & witwassen
12 ^o de artikelen 510, 511, eerste lid of 516 van hetzelfde Wetboek;	Bepaalde categorieën van opzettelijke brandstichtingen
13 ^o artikel 520 van hetzelfde Wetboek, indien de omstandigheden bedoeld in de artikelen 510 of 511, eerste lid, van hetzelfde Wetboek verenigd zijn;	Bepaalde categorieën van opzettelijke ontploffingen
13 ^o bis Artikelen 550bis en 550ter van hetzelfde Wetboek;	Indringing van informaticasystemen en informaticasabotage
14 ^o artikel 2bis, § 3, b, of § 4, b, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica;	Verdovende middelen
15 ^o artikel 145, §3 en §3bis van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie;	Bedrieglijk tot stand brengen van elektronische communicatie & elektronische stalking
16 ^o artikel 10 van de wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik dienstig materieel en daaraan verbonden technologie.	Wapens
17 ^o artikelen 77ter, 77quater en 77quinquies van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen;	Mensensmokkel

<p>18° artikel 10, § 1, 2°, van de wet van 15 juli 1985 betreffende het gebruik bij dieren van stoffen met hormonale, anti-hormonale, beta-adrenergische of productie-stimulerende werking;</p>	<p>Hormonen – Voorschrijven, toediening</p>
<p>19° artikel 1 van het koninklijk besluit van 12 april 1974 betreffende sommige verrichtingen in verband met stoffen met hormonale, anti-hormonale, anabole, anti-infectieuze, anti-parasitaire, en anti-inflammatoire werking, welk artikel betrekking heeft op strafbare feiten waarop overeenkomstig de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de gifstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica straffen worden gesteld;</p>	<p>Hormonen – Import-Export, bezit</p>
<p>§3. Poging</p>	
<p>§4. Art. 322 of 323 Sw</p>	<p>Vereniging – met het doel een aanslag te plegen tegen personen of eigendommen, bedoeld in de hierboven vermelde artikelen of in het kader van art. 467, 1°lid Sw.</p>

Laatst gewijzigd: juni 2008.

B. Overzicht gerechtelijke arrondissementen

Parketten	AG	BG	BOM	Uitgestelde tussenkomst	Post	Bank	Bevriezing	Inkijks private plaats	Inkijks woning
Federaal parket									
Antwerpen									
Arlon									
Brugge									
Brussel									
Charleroi									
Dendermonde									
Dinant									
Eupen									
Gent									
Hasselt									
Huy									
Ieper									
Kortrijk									
Leuven									
Liège									
Marche-en- Famenne									
Mechelen									
Mons									
Namur									
Neufchâteau									
Nivelles									
Oudenaarde									
Tongeren									
Tournai									

Turnhout									
Verviers									
Veurne									
Extra bronnen	AG	BG	BOM	Uitgestelde tussenkomst	Post	Bank	Bevriezing	Inkijkops private plaats	Inkijkops woning
Federale Politie									

Legende
Aangeleverde data
Melding van onmogelijkheid om gegevens te leveren